

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבה כא/של"א של הממשלה
כ"ז בטבת תשל"א - 24.1.71
(אחר הצהריים)

נכחו השרים: ג. מאיר - יו"ר, א. אבן, י. אלון (מאמצע סעיף 318), י. אלמוגי, י. בורג, ח. גבתי, י. גלילי (מאמצע סעיף 318), מ. דיין (עד אמצע סעיף 318), ש. הלל, ז. ורהפטיג, מ. חזני, פ. ספיר (מאמצע סעיף 318), נ. פלד, ש. פרס (מאמצע סעיף 318), מ. קול.

נעדרו השרים: ו. שם-טוב, י.ש. שפירא (בחול, ז. שרף (בחול)).

מ. ארנון - מזכיר הממשלה
ש. דיניץ - מנהל לשכת ראש ממשלה (עד אמצע סעיף 318)

סדר היום: 318. השיחות עם השגריר יארינג

318. שיחות עם השגריר יארינגשר החוץ א. אבן:

שיחות יארינג: אפתח באבחנה בין גופם של ענינים לבין הצד הטקטי-הסברתי.

אנו שרויים בשעה זו במערכה שכולה טקטית-הסברתית, כי אין בהצעות שהוחלפו בין ישראל למצרים ובין ישראל לירדן שצמח של התקרבות ענינית. אני רוצה קודם כל, לציין את העובדה הזאת, שמקובלת על כולנו. אפשר לחפש בנרות באיגרת המצרית, מבלי למצוא בה שצמח של תווזה. הנסיגה שהם תובעים היא טוטאלית; פליטים לפי החלטת האו"ם מדצמבר 1948 ואילך, לאמור: כולל האזכורים האחרונים של זכויות העם הפלשתינאי, ותמורת פתרון זה - נסיגה מוחלטת וברירה חפשית לשובם של פליטים - מוכנה מצרים להכריז הודעות כלליות בחללו של עולם על זכותן של כל המדינות באיזור להפעיל זכויות מסויימות, תוך התחמקות מוחלטת מיישומם של אותם עקרונות במפורש לישראל ולקשרים שבין מצרים לבין ישראל.

זוהי האיגרת המצרית, בתוספת-חן של כמה הערות על "תוקפנות" ועל "מדיניות התפשטות". היו כמה הערות השמצתיות באגרת שלהם שיארינג הוציא מן הטיוטה שהגיש לנו ב-18 בינואר. אולם מאז, כידוע לממשלה, פרסמה מצרים כמסמך מיועד לנשיא מועצת הבטחון ולכל חברי האו"ם את הטיוטה המקורית שלה. מתברר כי יארינג הוא שעשה את המעשה ה"קוסמטי". אמנם הוא השפיע על זיאת להתיר לו את זה, ויארינג מבקש אותנו עכשיו להתייחס בתגובתנו לנייר שהוא, יארינג, העביר אלינו ב-18 בינואר.

השד לקליטת העליה נ. פלד:

מה בדיוק השוני?

שד החוץ א. אבן:

אין שוני מהותי, אבל יש הרחבת הדיבור על פשעים, על ישראל, על התפשטות, על תוקפנות, והתנפלות יותר נמרצת על המסמך שלנו: המסמך שלנו כולו תרמית; מדברים על עקרון של נסיגה בלי לקבוע נסיגה. מה שיארינג עשה זה להשפיע על זיאת להתיר לו להעביר אלינו את המחשבות והרעיונות של מצרים בלי תוספת שאינה אלא תוספת כאילו מוסיקלית צורמת.

שד המטורה ש. הלל:

יש בכל זאת פניה למועצת הבטחון לפעול.

שד החוץ א. אבן:

יש זעקה שמועצת הבטחון צריכה לפעול, אבל בלי שום מעשה שצריך לחייב את נשיא מועצת הבטחון לכנס אותה. מביעים דעה שמועצת הבטחון חייבת להזעק ולבקש את הגשמת החלטתה.

מדוע, בכל זאת, ראו כמה גורמים נחמות מסויימות במסמך הזה? לא בגלל מה שיש בו, אלא בגלל מה שאין בו. המצרים לא אמרו ואינם אומרים: נפסיק לדבר. הם לא אמרו ואינם אומרים: נחדש את האש. הם לא אמרו ואינם אומרים עכשיו: נכנס את מועצת הבטחון. יתר על כן, הם אומרים לכמה גורמים, לרבות ארה"ב ויארינג עצמו: לא נכנס את מועצת הבטחון עכשיו. לאמור, הם כנראה מעוניינים לשחק כאן משחק של הרווחת זמן ושל קיום המהלך הזה בלי להביא תחת סימן-שאלה את הפסקת האש דה-פקטו ובלי לנפץ את כל המהלך ע"י ריצה בשלב זה

למועצת הבטחון.

ויש עוד סיבה שהכיאה את יארינג לפחות ואת ארה"ב בעקבותיו להעמדת פנים כאילו יש פה גרעין של הסכמה בשלוש נקודות. הרי במסמך שלנו, הכולל 12 עיקרים, יש עקרון של הכרה הדדית אבל מפורשת בריבונות ובעצמאות של מדינות האזור. יש העיקר של כיבוד זכותן של כל המדינות לחיות בשלום בגבולות מוכרים ובטוחים. יש עקרון, אצלנו במפורש, לסיים תביעות לוחמה של מצרים נגד ישראל ולהפך כמובן. מצרים מתייחסת לבעיות אלו ע"י שהיא משגת מילולית את העקרונות מהחלטת מועצת הבטחון. על זה אומר יארינג: נכון שזה לא מספק. מצרים צריכה במסמך השלום להתחייב כלפי ישראל. אולם הדיון הזה אולי לא מוצע. מדוע לא תלכו בדרך הזאת ותנסו להביא אותם לידי התחייבות יותר מפורשת בשלוש הסעיפים האלה? אמנם, גם אלה אינם הסעיפים המרכזיים. אבל אז אפשר לומר שעל שלושה דברים עקרוניים הושג הסכם.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

מהם שלושת הסעיפים?

שר החוץ א. אבן:

במסמך המצרי מדובר על שלושה דברים:

FREEDOM . "THE TERMINATION OF ALL CLAIMS OR STATES OF BELLIGERENCY AND GUARANTEEING OF NAVIGATION IN WATERWAYS SHOULD BE PROVIDED FOR

INTEGRITY THERE SHOULD BE RESPECT AND ACKNOWLEDGEMENT OF SOVEREIGNTY, TERRITORIAL AND POLITICAL INDEPENDANCE OF EVERY STATE IN THE AREA AND THEIR RIGHT TO LIVE IN PEACE WITHIN SECURE AND RECOGNIZED BOUNDARIES FREE FROM THREATS OR ACTS OF FORCE.

PEACE AND THE TERRITORIAL INVIOABILITY AND POLITICAL INDEPENDANCE OF EVERY STATE IN THE AREA SHOULD BE GUARANTEED."

אני חוזר: "THE PEACE AND THE TERRITORIAL INVIOABILITY". את המילים "PEACE" הם הוסיפו אח"כ.

ראש הממשלה ג. מאיר:

איננו מדברים עכשיו על הסעיפים אלא על הנקודות.

שר החוץ א. אבן:

הנקודות הן שיש הצעה אמריקאית ויש יארינג, ויש כאילו קרבה בין העמדה הישראלית והמצרית. שאר הסעיף איננו מופיע בדוידרטה הישראלית.

על הדברים הללו ביססו אותם גורמים את הנחתם שהדו-שיח פתוח: אינם מחדשים את האש, אינם הולכים למועצת הבטחון, אינם אומרים "נפסיק לשוחח", לא ניפצו שום דבר. יש הנאחזים בשלושת העקרונות האלה ורומזים ומציעים שאולי אפשר לפחות לקבל את העמדות בשלוש הנקודות הללו.

אין ספק כי מצרים הייתה בשבוע הזה במבוכה ותסיסה רבה. קודם כל, פורסמו הצעותינו. הן פורסמו ב"זאן אפריק". ההערכה האמריקאית אחרי בדיקה היא שהפרסום הזה היה יזום ע"י גורמים פלשתינאים על מנת להכין את המצרים וגם את חוסיין. מאלפת העובדה שהמסמך הישראלי-יורדני הוא זה שפורסם, בתוספת פרשנות של העתון: הנה, לישראל הצעות שלכאורה ולמראית-עין הן מתונות אולם יש בהן בגידה; מי שייענה להצעות אלו לנהל משא-ומתן יימצא בוגד בתביעות של התנועות הפלשתינאיות. היוזמה לפרסום זה, אם כי היתה בוודאי עויינת - לא כל כך

הזיקה לנו, כי המסמך נחשב ע"י רוב העתונות בעולם והרבה ממשלות כמסמך מתון וחיובי.

הודעת או-טנט נגד כוח שיטור של ארבע המעצמות היתה גם היא הפתעה לא נעימה למצרים. אמנם, או-טאנט פסל רק את ארה"ב וברית-המועצות, אולם על ידי כך עיקר את ליבה של התכנית, ונשאר שריד אומלל של נוכחות בריטית וצרפתית דווקא. כלומר, עלינו לראות בעיני רוחנו חזרתם של אותם גדודים שהיו חונים פעם בירושלים ופעם בכירות ובדמשק.

המצרים היו עצבניים גם לרגל רושם שנתקבל מהארץ כאילו אנו רואים את הפסקת האש ואי כינוס מועצת הבטחון כמונחים בקופסה. לאמור, הועמדה מצרים בדמות של מתינות, ודבר זה סיבך אותה עם גורמים ערביים אחרים.

אלה הם ההסברים לפעולה הזאת של פרסום המסמך המצרי, בלי התייעצות עם יארינג, ודווקא בצורתו המקורית והנמרצת והקיצונית של המסמך. הדבר הזה הביך את יארינג מהרבה בחינות: גורם ההפתעה וחשיפת התרגיל "הקוסמטי" הזה שהוא עשה יחד עם זיאת; הנה, הם שיתפו פעולה בקנוניה "קוסמטית", ואח"כ חזר זיאת להעמדת הפרצוף הזה במלוא הכיעור. עוד סימן למבוכה: נאום של סאדאת, פרסום הראיון שלו עם וולטר קונקרייט בו הוא אמר: "בלאו-הכי תהיה מלחמה בעוד חמש שנים, גם אם יהיה עכשיו הסכם שלום..."

ראש הממשלה ג. מאיר:

"... מפני שישראל מוכרחה להתפשט"

שר החוץ א. אבן:

"ושינגטון סטאר", שאיננו עתון דווקא אוהד לנו, אמר שאם זהו המצב - צריך להבין למה ישראל עומדת על גבולות סטרטגיים, אם תהיה מלחמה בכל הנסיבות בעוד חמש שנים.

אגב, העניין הזה של חמש שנים חוזר כפזמון בכל ההסברים המוצעים ע"י מצרים, גם בהצעה שהציעו כפריו על נוכחות מסויימת של כוח בינלאומי. נוכחות זו היתה מוגבלת לחמש שנים. במשך חמש שנים אסור לאחד הצדדים להוציא את הצבא הזה בלי הסכמה של מועצת הבטחון. כעבור חמש שנים - הכל יהיה פתוח.

אומר מילה על היחס האמריקאי לכל המהלך הזה. ארה"ב רואה את כל המהלך הזה עכשיו בסימן התאריך 5 בפברואר. והמגמה המרכזית אצלה היא לעבור את התאריך הזה, להבטיח את המשכתי של הפסקת האש והמשך של הדו-שיח הזה במסגרת יארינג, בלי שהדו-שיח הזה ינופץ ע"י דיון במועצת הבטחון. כלומר, היא איננה סבורה שיש כאן גרעין של שלום. גישותיה בשלב זה מרוחקות מהשיקולים הטקטיים הללו. ובאחת השיחות, למעשה השיחה העניינית העיקרית עם סיסקו השבוע, מסר סיסקו על הצעדים המתוכננים והמגמות הרצויות לארה"ב: לעודד את יארינג שלא יודאג מה-5 בפברואר, ושלא ישתומם מאימים מצריים. כאן ארה"ב מדברת כאילו מתוך ידיעה ברורה מאוד כי אין בדעתה של מצרים לבטל את הפסקת האש, על כל פנים, אין בדעתה לחדש את האש. ייתכן שסעיף זה כלול בסעיפי מכתבו של ריאר לרוג'רס. ידוע לנו מפי האמריקאים שאותו מכתב כולל התחייבות לא לכנס את מועצת הבטחון.

האמריקאים מוסיפים ואומרים: מאחר וכל אחד מהצדדים הציג תכנית עניינית העוסקת בנושאים מהותיים, ומאחר ואין לצפות שכבר בשלב הראשון יציג כל צד את כל קלפיו - צריך לראות בשלב הראשון בסיס מספיק להתקדמות נוספת.

האמריקאים מציעים (זאת הצעה לנו) שבשלב זה לא ניכנס יתר על המידה לבירורים נוספים, שיארינג לא ייכנס לבירורים נוספים אלא יגיש דו"ח שימסור על התקדמות מספקת המצדיקה פיתוח שליחות, ולאור הודעה זו נבקש הארכת הפסקת האש מהצדדים. כלומר, המנוף להבטחת הארכת הפסקת האש צריך להיות דו"ח של יארינג שבו יאמר שהתחיל בשליחותו. אמנם, לא התקדם הרבה, אבל ההתחלה מבשרת על כדאיות ההמשך ועל כך שהוא מבקש מכל הנוגעים בדבר להמשיך בהפסקת האש. הם מציעים שלאחר שתתקבל הסכמת הצדדים להארכת הפסקת האש, יציעו האמריקאים ליארינג שינסה לזמן את הצדדים דווקא באיזור, בדרג של שרי חוק, ואולי ייוזם מגעים ישירים. כלומר, הם רוצים להזיז אותו מניו-יורק. זאת מטעמים רבים. טעם ראשון - הפיתוי המתמיד לרוץ למועצת הבטחון. טעם שני - הם התרשמו כי ביקורו של יארינג באחת הכירות (הפעם בירושלים) היה כדאי. שלישית, הם מנותקים כעת מכל מגע יעיל עם ירדן, כי ירדן של חוסיין איננה מיוצגת בניו-יורק. שואלים אם ערפאת צריך להיות מיוצג. עובדה היא שלפי טעה ערפאת מיוצג אצל יארינג וחוסיין לא. כי פראח הוא איש התנועות הפלשתינאיות ואיננו משקף אף פעם את הגישה המיוחדת של חוסיין. בינתיים אין חוסיין מיוצג בניו-יורק, אבל הוא מחסל את הפלשתינאים ביד חזקה. והשבוע נודע לנו על ראשית פינויים של הכוחות העיראקיים מירדן (אם כי אין ספק שישאר לפחות כח סימלי שם). אבל הוחל בפינויים של אלפי חיילים עיראקיים, על רקע של אי שביעות רצון של העיראקים מבירודם בעולם הערבי.

מטעמים אלה או אחרים, ירצו האמריקאים אחרי שיתגברו על ה-5 בפברואר, להעתיק את השליחות לניקוסייה. אין זאת אומרת שיצליחו; זוהי רק מגמה של ארה"ב שידענו עליה גם לפני השיחה עם ססקו.

היו לנו שיחות על שני נושאים שהדאיגו אותנו. היתה הצעה שהמנוף לחידוש הפסקת האש יהיה לא דו"ח של יארינג כי אם הודעה של ארבע המעצמות. לאמור, שהם עקבו אחרי מהלך השיחות ובין השאר הם מבקשים חידוש הפסקת האש. אולם יש בהצעה זו ליקוי כפול; הליקוי העקרוני שזה מעניק מעמד למוסד הזה של הארבע. ליקוי אחר: מי יודע איזה תומר היו הארבע מוסיפות נוסף על התביעה להפסקת האש. מי יערוב שלא היו מוסיפים כל מיני הגדרות חדשות על עדיפותה של

שאלת הנסיגה וכו'. פעלנו איפוא נמרצות נגד המושג הזה.

דבר שני עליו רמזתי בדיווחי הקודם: ענין הערובות חי וקיים ובתודעתם של גורמים רבים, ולא ראינו אצל סיסקו, עם כל השלילה ששלל את הקדמת הערובות כתחליף להסכם, סירוב לדון במסגרת הארבע על הערובות עכשיו. ענין הערובות כמובן איננו מטופח ע"י בעליו כדבר העומד ברשות עצמו. מי שאומר "ערובות" מכוון למעשה לענין הגבולות. על מנת לשלול את הצורך בתיקונים מהותיים של הגבול מעלים את ענין הערובות. על כן אי אפשר למעשה להתווכח נגד הערובות בלי לגשת לעקרון של גבולות בטוחים ומסוכמים כמפתח המרכזי לשלום.

בשיחה האחרונה היה שיפור מה ביחסה של ארה"ב. היא מודיעה בהדגשה יותר נמרצת כי תתנגד לכינוס הארבע, שתעדיף דו"ח של יארינג כאמצעי להשגת הארכה הנוספת להפסקת האש. ושוב, שהיא מתנגדת לענין הערובות כתחליף להסכם.

תיאור הסטרטגיה האמריקאית הוא כדלהלן: יש צורך בדו-שיח - "ENGAGEMENT" של ישראל ומצרים בדו-שיח. אנב, זה לא מוכיח כי הם שינו את העמדה המהותית של ארה"ב אפילו להגיע ליד התכנית של ארה"ב יש צורך בדו-שיח והסכם. ספק אם המהלך הזה של דו-שיח יתקיים ע"י חפנית חדה. על כן צריך לדרוך במקום "KEEP TALKING" שמא ע"י הגיבוב הזה של חילופי הצעות ודיבורים, לא כל שכן אם יארינג יגיע לאיזור, ואלי אפשר יהיה פעם להגיע למו"מ יותר רציני. זוהי לשון נקיה מאוד להגדיר מה שקוראים עכשיו משא-ומתן. הנייר הירדני למשל איננו מזכיר אפילו את קיומו של המסמך הישראלי. זוהי הגדרה נפרדת של עמדה ירדנית, ללא כל יחס לעובדה שהוגש לירדן מסמך ע"י יארינג בשם ישראל.

שד התיירות מ. קול:

האם מסרת לנו על תוכן המסמך הירדני? נדמה לי

שלא.

שר החוץ א. אבן :

אני מוכן לקרוא את המסמך הירדני. הוא כמעט זהה עם המסמך המצרי המתוקן. אבל אם כי התוכן של הדברים זהה - הסגנון הוא פחות משמייך.

המסמך הירדני הוגש ליארינג ב-19 בינואר, לאמור:

קודם כל הכותרת:

"IMPLEMENTATION OF SECURITY COUNCIL RESOLUTION 242 OF 22 NOVEMBER 1967 FOR THE ESTABLISHMENT OF A JUST AND LASTING PEACE IN THE MIDDLE EAST.

THE GOVERNMENT OF JORDAN WELCOMES THE RESUMPTION OF THE MISSION ENTRUSTED TO AMBASSADOR GUNNAR JARRING TO ASSIST EFFORTS TO ACHIEVE A JUST AND DURABLE PEACE IN THE AREA IN ACCORDANCE WITH THE PROVISIONS OF SECURITY COUNCIL RESOLUTION 242.

JORDAN'S ACCEPTANCE OF THAT RESOLUTION IS BASED ON ITS DESIRE TO ACHIEVE A JUST AND SPEEDY PEACEFUL SOLUTION.

IT IS FURTHER BASED ON THE PROVISIONS AND PRINCIPLES OF THE CHARTER UNDER WHICH THE SECURITY COUNCIL HAS MOVED IN ITS RESOLUTION 242 TOWARDS THE ESTABLISHMENT OF A JUST PEACE.

THE GOVERNMENT OF JORDAN HAS COOPERATED CLOSELY WITH AMBASSADOR JARRING IN THE FULFILLMENT OF HIS MISSION AND WILL CONTINUE TO DO SO. AS EVIDENT FROM AMBASSADOR JARRING'S REPORT (DOC. S/10070, DATED 4 JANUARY 1971) THE POSITION GOVERNMENT OF JORDAN HAS ACTED IN A CONSTRUCTIVE MANNER AND HAS MADE ITS IMPLEMENT VERY CLEAR. IN DOING SO IT WAS PROMPTED BY A SINCERE DESIRE TO RESOLUTION 242 IN ALL ITS PARTS AS WELL AS ALL OTHER RELEVANT IN ALL . UNITED NATIONS RESOLUTIONS AIMED AT THE SOLUTION OF THE MIDDLE EAST CRISIS ITS ASPECTS

THE GOVERNMENT OF JORDAN HEREBY REITERATES ITS POSITION CONCERNING THE IMPLEMENTATION OF THE SECURITY COUNCIL RESOLUTION:

1. WITHDRAWAL OF THE ISRAELI ARMED FORCES FROM ALL OCCUPIED TERRITORIES WITHOUT EXCEPTION IN THE CONFORMITY WITH RESOLUTION 242 WHICH EMPHASIZED THE "INADMISSIBILITY OF THE ACQUISITION OF TERRITORIES BY WAR". ISRAEL MUST ACCEPT AND PUT INTO EFFECT THIS CONCEPT WHICH GOVERNS RELATIONS AMONGST NATIONS.

2. PEACE IS INDIVISIBLE. EVERY STATE IN THE AREA IS ENTITLED TO LIVE IN PEACE. WITHIN SECURE AND RECOGNIZED BOUNDARIES FREE FROM THREATS OR ACTS OF FORCE. ISRAEL SHOULD UNEQUIVOCALLY REPUDIATE ITS POLICY OF TERRITORIAL EXPANSION.

(ישראל אינה מזכרת בנושא לשיחות הללו , אלא רק ככתובת למסמך).

3. THE GOVERNMENT OF JORDAN RECOGNIZES THE RELIGIOUS AND CULTURAL IMPORTANCE OF THE ARAB CITY OF JERUSALEM TO ALL FAITHS. IT WILL, THEREFORE, GUARANTEE FREE ACCESS TO ALL RELIGIOUS AND HISTORICAL PLACES TO

ALL . ALL CONCERNED AS WELL AS FREEDOM OF WORSHIP. JORDAN STANDS READY TO MAKE NECESSARY ARRANGEMENTS TO THIS EFFECT

("GUARANTEE" - הוא יערוב לזה. זה לעג עצמי לרש).

ראש הממשלה ג. מאיר:

זה רק באיחור של עשרים שנה.

שר החוץ א. אבן:

4. A JUST SETTLEMENT OF THE PALESTINE REFUGEES MUST BE REACHED. THIS CAN BE ONLY BE REALIZED THROUGH ISRAEL'S RESPECT FOR THE RIGHTS OF THE PALESTINIAN PEOPLE IN ACCORDANCE WITH THE UNITED NATIONS RESOLUTION.

5. THE TERMINATION OF ALL CLAIMS OR STATES OF BELLIGERENCY AND GUARANTEEING FREEDOM OF NAVIGATION IN INTERNATIONAL WATERWAY.

OF EVERY . 6. GUARANTEEING THE TERRITORIAL INVIOABILITY AND POLITICAL INDEPENDANCE STATE IN THE AREA

(המצרים אומרים "GUARANTEE THE PEACE". הם בוודאי יתקנו זאת. המצרים הוסיפו את המלים "THE PEACE" בשיחה טלפונית יותר מאוחרת של יארינג. זיאת ציין את התיקון הזה).

ADEQUATE THE FOUR PERMANENT MEMBERS MAY, THROUGH THE SECURITY COUNCIL, OBTAIN ARRANGEMENTS MAY ARRANGEMENTS TO PROVIDE SECURITY TO ALL STATES IN THE AREA. SUCH PERMANENT MEMBERS MAY . INCLUDE A UNITED NATIONS OBSERVATIONS FORCE IN WHICH THE PARTICIPATE

איני יודע אם "OBSERVATION FORCE" זה בדיוק מה שנזכר אצל המצרים. יש פה הכרל מענין. המצרים מדברים על "UNITED NATIONS PEACE KEEPING FORCE".

שר המטטרה ש. הלל:

זה מה שהיה לאלה, וזה מה שהיה לאלה. אולי יש להם יחס שונה לענין של ברה"מ.

שר החוץ א. אבן:

"ARRANGEMENTS FOR ENSURING SECURITY OF THE STATES IN THE AREA MIGHT ALSO INCLUDE THE ESTABLISHMENT OF DEMILITARIZED ZONES ON A RECIPROCAL BASIS.

7. WITH THE IMPLEMENTATION OF THE ABOVE STEPS THE ELEMENTS OF CONFLICT AND DISSENSION WILL DISAPPEAR AND A JUST AND DURABLE PEACE WILL ENSURE.

THERE WILL BE RESPECT FOR AN ACKNOWLEDGEMENT OF THE SOVEREIGNTY, AREA AND TERRITORIAL INTEGRITY AND POLITICAL INDEPENDANCE OF A EVERY STATE IN THE THEIR RIGHT TO LIVE IN PEACE WITHIN SECURE AND RECOGNIZED BOUNDARIES FREE FROM THREATS OR ACTS OF FORCE AS ENVISAGED IN RESOLUTION 242.

הירדנים לא הלכו בדרך התעמולתית של מצרים, אם כי תוכן הדברים מתואם בצורה מוחלטת. אף על פי כן אמר יארינג כי המוקד אצלו הוא מצרים. מה שמסרו למצרים יחייב בוודאי מה שישראל תרצה למסור לירדן.

יארנינג אמר באחת השיחות כי הזמן דוחק. הוא גילה עצבנות רבה מאוד מדוע אין ישראל מוכנה לומר משהו יותר מפורש על ענין הנסיגה. לאו-דווקא מפות, אבל משהו יותר מפורש. מדוע לא תאמרו "נסיגה מתחום מצרי", תוך הסתייגות לגבי שארס-א-שייח' ? בשיחה האחרונה הוא איננו חוזר לנושא הזה, אם כי היה רוצה שהמושג של "נסיגה" הכלול בעיקרים הישראליים יבוא על ביטוי גם בתשובתנו.

יארנינג מצפה עכשיו לתשובתנו, ומקווה שזה יגיע במחצית הראשונה של השבוע "EARLY IN THE WEEK". הוא אומר שהמלאכה המיועדת שלו היא הדו"ח שהוא צריך לנסח על-מנת לעבור את ה-5 בפברואר, להבטיח את הארכת הפסקת האש ולהכניס את הענין לתלם של השיחות אתו על חשבון כינוס מועצת הבטחון. הוא איננו יכול לנסח את הדו"ח הזה עד שיקבל את תשובתנו. הרמז הוא שהוא רוצה והאמריקאים רוצים שתשובתנו תהיה כזאת שאפשר להסחמך עליה, לאמור, שהצדדים מתבטאים (אמנם לא הגיעו לידי הסכם אבל הם מגדירים עמדות) בענינים מהותיים ולכן צריך להמשיך ואין להתייאש. זהו השלב הנוכחי שגם יארנינג וגם ארה"ב מרותקים לו. יארנינג כנראה הביע באזני זיאת הודעה על הנוסח הדיפלומטי שלו, על פרסום מסמך לפני שישאל הספיקה להגיב עליו. יש הרבה דיבורים שם על "דיפלומטיה שקטה". אני חושב שהדבר הזה הוא כמעט אבוד. כי יארנינג הוא אר"ם, ואו"ם זה כמה ממשלות. אבל יש בכל זאת הבדל בין דיבורים מסביב לענין לבין פרסומם של מסמכים בלי רשותם של בעלי המסמכים. ומה שהיה ב"ז'אן אפריק" הוא בכל זאת דבר החורג מכל דיפלומטיה שקטה או אחרת.

נציגינו גם בושינגטון וגם באו"ם ואני אחם סבורים כי המהלך הטקטי הבא כמעט מתבקש מאליו. אינני סבור כי הממשלה צריכה לקבל הכרעה חדשה כי אם להמשיך במהלך שבו התחילה הממשלה כשפתחה דיון על מהות השלום, אופי השלום והתנאים ההכרחיים לכינון השלום. וההצעה היא שבתשובה ליארנינג בשלב זה נפעל כדלהלן:

א) לציין את העובדה שעל כמה מהעקרונות שהגדרנו, למעשה על רובם, אין כלל התייחסות במסמך המצרי (ואני מדבר לפי שעה על המסמך המצרי, כי התשובה לירדן תנבע ממילא ממה שנשיב למצרים), ולומר שהיה מועיל אילו ישראל היתה יכולה לקבל את היענותה החיובית של מצרים לסעיפים אלה הצריכים להכלל בחוזה השלום. בינתיים אנו רוצים "TO CARRY THE DISCUSSIONS FURTHER" - לקדם את הדיון על כמה עניינים ובעיקר להתרכז בכמה נקודות שיארינג אמר: אולי יש כאן נצנוץ אפשרי בכל זאת של הסכם.

אני מציע שנאמר שנבקש דיון בנקודה א' במסמך שלנו, בה נאמר שההסכם צריך לקבוע סיום סופי לסכסוך, וההסבר צריך להיות: הואיל והאזור שלנו חי בסימנם של הסדרים ארעיים במשך 22 שנה, והואיל ולפי כל הפירושים מגמתה של החלטת מועצת הבטחון היא שלום בר-קיימא - הרי לא צריך להיות קושי לקבוע את העיקר הזה שמגמת ההסכם שאנו רוצים להגיע אליו היא החיסול הסופי של הסכסוך.

אחר-כך אנו מציעים שניקח את שלושת הסעיפים שיארינג הפנה את תשומת לבנו אליהם ונדרוש, או נשאל, או נציע שהעקרונות הללו יהיו מופעלים ומיושמים במפורש לישראל.

למשל: במסמך של מצרים יש התייחסות לצורך לקיים "PEACE IN THE AREA". אני מציע שנאמר שאנו מציעים שמגמה זו תוגדר במפורש כ"שלום בין מצרים וישראל". ההסבר ברור: הביטוי "PEACE IN THE AREA" היה בו שימוש 22 שנה בהקשר שלא כלל שלום עם ישראל. אפשר גם להוסיף - וכאן בדקנו את כל התקדימים: כל הסכם שלום בין מדינות מגדיר את ההתחייבויות של המדינות זו לזו ולא את שאיפתן הכללית למצב שיהיה באזור. הסכם השלום בין ברה"מ ויפן איננו מדבר על שאיפה שישדרו שקט בים-השקט או באזור ההוא, אלא שכרית המועצות ויפן קובעות יחס כזה וכזה בין ברית-המועצות ויפן, בין יפן לברית-המועצות. משני טעמים, איפוא, העקרון הכללי וההיסטוריה המיוחדת - נשאל: האם מצרים מוכנה לומר לא "PEACE IN THE AREA" אלא "PEACE BETWEEN THE U.A.R. AND ISRAEL"?

זהו הפירוש גם של הסעיף השני:

"ACKNOWLEDGEMENT OF THE SOVEREIGNTY, TERRITORIAL INTEGRITY AND POLITICAL INDEPENDENCE OF EVERY STATE IN THE AREA AND THEIR RIGHT TO LIVE IN PEACE WITHIN SECURE AND RECOGNIZED BOUNDARIES FREE FROM THREAT OR ACTS OF FORCE"

אני מציע שנאמר שאנו סבורים כי חיוני שעקרון זה יוגדר במפורש ובמוצהר כקיים בין מצרים לישראל לאמור:

"THE UNITED ARAB REPUBLIC WILL RESPECT AND ACKNOWLEDGE THE SOVEREIGNTY, TERRITORIAL INTEGRITY AND POLITICAL INDEPENDENCE OF EVERY STATE IN THE AREA AND THEIR RIGHT TO LIVE IN PEACE..."

שוב, המושג הזה של מפורשות "EXISTIENESS".

ודבר שלישי, אותו עקרון. מצרים אומרת באופן כללי: לסיים תביעות הלוחמה ולהבטיח חופש שיט בנתיבי מים. אותו נימוק מחייב שההסכם צריך לכלול סעיף שבו מצרים הכריז שהיא מסיימת כל תביעות לוחמה נגד ישראל, וישראל ומצרים מבטיחות שלא יפריעו לשיט בשום נתיב מים.

ההצעה היא שנסתפק בזה בשלב זה. שנאמר כי התרכזנו בנקודות אלו דווקא לרגל עמדתו של יארינג שאולי יש כאן גרעין של הסכמה. ונוסיף שברור שאם הסכם יושג על שלוש הנקודות הללו - ניגש לדיון בנקודות אחרות. אינני מציע שנאמר מה הן הנקודות האחרות.

הצעה נוספת ואחרונה: אני מציע שלא נתעלם מן האקדמה הזאת במסמך המצרי המדבר על "תוקפנות". עלינו לדחות במרץ רב את ההגדרה הזאת. להזכיר כי הסכסוך והקרבות ב-1967 נבעו ממדיניות מצרית שניפצה את כל

הרקמה הקיימת של מציאות איזורית דאז, ושחמש פעמים מאמצים להגדיר את ההתגוננות הישראלית כ"תוקפנות" נכשלו. פעם במועצת הבטחון, שלוש פעמים בעצרת. לאמור, שהאופי הבלתי תוקפני של ההתגוננות הישראלית זהו הדבר היחיד שבאמת קבעו העצרת ומועצת הבטחון ב-1967. לא קבעו מיהו התוקפן, אבל כן קבעו מי איננו התוקפן. ועלינו לומר שישראל לא תוכל לקבל שום טיעון או הצעה או תביעה המושחתת במישרין או בעקיפין על ההנחה של תוקפנות ישראלית. זוהי נקודה חשובה. כי למעשה כל ההצעות המצריות הן הגיוניות אם מקבלים את המושכל הזה שישראל היתה תוקפנית. כי אם באמת אנו תוקפנים - צריך באמת לחזור לאן שבאנו. זה כל כך יסודי לכל התפיסה היסודית והמשפטית שלהם, שעלינו לקבוע מראש את ה-"NON-RECEIVABILITY" - שלא נוכל להתייחס לשום תביעה המושחתת על ההנחה הזאת, וכן לומר שאין לנו מדיניות התפשטות אלא מדיניות של חשגת הסכם ע"י משא ומתן לקביעת גבולות בטוחים ומסוכמים עם כל מדינה שכנה.

חברינו בניו-יורק ובושינגטון אומרים שמציעים שבמקום "מסמך" זה יהיה - "TALKING-BAKER" אם כי לא ברור לי מה ההבדל. כשהאמריקאים באים אלינו עם - "TALKING BAKER" - דברים בעל-פה שיושעו ליארינג על ידינצינגו אנו מתייחסים לזה כאל מסמך, כי בסופו של דבר צריך להתייחס לדברים אלה כאל כתובים, ובסופו של דבר הם מופיעים בדו"חות שהוא מפרסם.

אם לסכם: ההצעה היא שהמהלך הבא שלנו יהיה מיועד מבחינה טקטית להדגיש את האופי הפתוח של הדו-שיח, לא לתת שום רושם שדלת כלשהי סגורה. לא להכנס לבעיות העדינות והרגישות, להאחז במה שאומר יארינג: יש גרעין של הסכם בשלושה סעיפים - אדרבא, נבקש בנימוס רב מהמצרים ליישם ולהפעיל סעיפים אלה במפורש לישראל. ונאמר: אם אחם אומרים "כן" - הרי במקום 12 נקודות-מחלוקת יש רק חשע. יש שלושה דברים שכאילו הושג בהם הסכם עקרוני. ובאן צריך כמובן להדגיש ששום הסכם על שום סעיף איננו תופס עד שיושג הסכם כולל על הפעלת הסעיפים כולם. זה דרוש גם לנו וגם להם. אבל הבעיה היא המטרה. המטרה צריכה להיות לאפשר ליארינג לנסח תשובה כזאת שתאפשר לו לומר בדו"ח - פתחנו בדו-שיח; העניין מסובך; יש מרחק רב בין העמדות, אבל אל יאוש, הממשלות מנסחות את

עמדותיהן ואני זקוק לזמן, ולכן אני מבקש הארכת הפסקת האש.

אני מציע שנשחק את המשחק הזה. יארינג בשיחה האחרונה עם תקוע קצת התאושש מדכאונו ואמר שעליחותו יותר פוריה משהיתה אי פעם במשך שלוש שנים. כלומר: הוא טחן מים, אבל טחן אותם במרץ גדול.

זוהי ההצעה. מגמת האגרת אינה להשיג שלום עם מצרים עד ה-5 בפברואר, אלא לעבור את המהלך הזה שיאפשר התגברות על אותו תאריך. אגב, זה יהיה באמת מעניין. נניח שמצרים אומרת: "לא"; נסרב לומר "שלום עם ישראל", נסרב לומר "כיבוד והכרה בשלמות ישראל" וכו', נסרב לומר "TERMINATION OF STATES OF BELLIGERENCY עם ישראל". זוהי עובדה מאלפת, שבוודאי לא תחליש אותנו. ואגב, האמריקאים עומדים על כך שננסה להפיק מהם את זה. ואם יש מי שחושב שיש סכנה שהם כן יאמרו את הדברים האלה - אני חושב שגם זוהי עובדה מאלפת, אם מצרים תאמר שבהסכם כולל תהיה מוכנה לכך. כי מעולם לא הביעו נכונות כזאת, שבהסדר המדובר יתחייבו במישרין לישראל לגבי שמירת כיבוד ריבונותה ובטחונה והכרה בעצמאותה וכו', במפורש, וביטול כל תביעות המלחמה נגדה. האידיאולוגיה הלאומית המצרית והערבית לא הרשעה, לפי שעה, לשום מדינה ערבית לומר דברים אלה. בין כה ובין כה אינני סבור שהחשובה הערבית על נושאים אלה יכולה להזיק לנו. או שיהיה לנו יתרון טקטי. או שבכל זאת יפתח פתח לפחות אידיאולוגי חדש, על כל הכרוך בו.

ענין הערובות הוא נושא מרכזי בשיחותינו עם ארה"ב, כשאנו טוענים קודם כל: או-טאנט צודק לגופו של ענין. קירובם של צבאות של מעצמות גרעיניות באיזור מתיחות משני עברי סכסוך טעון חומר-נפץ הוא דרך קצרה מאוד להגברת הסיכויים של מלחמת עולם. אבל לאמריקאים עלינו לומר שכל הנושא הזה איננו משל, וכל דיון בו בשלב זה מסיח את הדעת משני העקרונות היסודיים של ישראל: מחוזה שלום, ומגבולות בטוחים ומוכרים כערוכה כפולה לשלום.

המושג הזה של ערובות הארבע נולד, כמובן, בפריז, והצרפתים מקדמים אותו במלוא המרץ. כאן יש לי הערה על צרפת. ביקשתי את שגרירנו, ואני מבקש כאן גם את עזרתם של כל חברי הממשלה בעניין זה: ההתקדמות היחידה שאפשר להבחין בה בנאומו של פומפידו היא שבמקום שאמרו עד כה "נסיגה מהשטחים" - הפעם הוא אומר: "נסיגה מכל השטחים" - "Tous le Territoires". לדעתי, שינוי זה איננו מחייב דווקא הודעות על שיפור ביחסים עם צרפת. יש מסביב לזה כל מיני דברים מעשיים. אם יש הסכם בתחום המעשי - יש לציין זאת. אם פומפידו אומר: הודעה על חווה שלום - יש לציין זאת. אבל להכליל דברים אלה כאילו יש בהם חשבון מצטבר של שיפור יחסים - אני חושב שזה לא נכון ולא מדויק. וכאמור, החידושים שלהם הם בדיוק אלה: יזימת המושג של הערובה שהיה שלל רב לתעמולה המצרית לפני שבועיים.

שנית, הנציג הצרפתי מופיע כמועצת חשירים של ששת חברי השוק המשותף, כשכולם אומרים: אין לכנס את מועצת הבטחון, והוא אומר: אולי דווקא לכנס, מפני שהחלטה הנוכחית,²⁴² יותר מדי מעורפלת (והוא איננו חותר דווקא לבהירות בכיוון ישראל); צריך באמת לכנס את מועצת הבטחון ולהכיר בעובדה שדרושה כאן החלטה עם דגש יותר ברור על עניין הנסיגה.

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה פ. ספיר:

אינני מבין: השגריר שלנו שם איננו יודע את זה?

שר החוץ א. אבן:

יש ביני לבין חילופי דברים כאלה, וההצעה היא לא להתנבא בחילופי יחסים בכלל על יסוד איריה שאינני מזלזל בה, אבל אנו יכולים לחשיג מהרבה מדינות איריה עליזה יחד עם תביעת נסיגה מוחלטת - גם מברה"מ והערבים. המילה "Tous" היא, קודם כל, כאילו תמרון לשוני, כשקודם הכניסו את הא-היריעה ועכשיו הוא מוסיף "Tous", כאילו זה מה שכתוב במועצת הבטחון, כשירוע לו ולאנשיו שיומיים-וחצי היה מאבק על המלים הללו והוחלט להשמיט אותן. כפי

שאמר אפילו מייקל סטיוארט, שאיננו דווקא רשום בספר הזהב של הקרן-הקיימת, שאמר השמטת המילים "ALL THE..." היתה מכוונת - אמר זאת בשם אלה שניסחו זאת.

אם גלך במהלך הזה אני חושב שזה כל מה שצריך השבוע, ואז יהיה הדו"ח של יארינג. בושינגטון אומר השגריר שאין עצבנות בכלל. הוא סבור שמעמדנו שם מוסיף להיות טוב עקב היזמה ההיא, ששם גורסים איטיות ולא חיפזון. אין זאת אומרת שלא נגיע אחם להתנגשות הצפויה אם המצרים יסירו את המכשולים האחרים ונגיע לדיון הטריטוריאלי. אבל אין איש סבור שחייבים אנו להגיע לאחד המוקדים הללו דווקא בשבוע זה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אין שום חילוקי דעות לגבי מה שמציע חשר אבן ומה שמסר. אני רק רוצה להגיד איך אני רואה זאת בנקודות.

בשני הניירות הללו אין אפילו רמז לחוזה שלום. (הכוונה למצרים וירדן. לבנון אומרת: מה אתם רוצים מחיינו? אנחנו נעשה מה שאחרים יעשו). אין גם רמז לכך שיש בכלל להגיע אתנו להסכם על דבר כלשהו. בכלל, אין הסכם בין הצדדים. הם רואים שני מוסדות שלהם יש תפקיד מכריע: מצד אחד, מועצת הבטחון שצריכה להחליט על ביצוע, והמוסד השני הוא הארבע. וזה במקום גבולות מוסכמים וכל הסכם על כל דבר אחר.

כדאי לשים לב לכך שלא רק שהם רואים את הפתרון בכלל בכוח האו"ם, אלא גם מצרים - ונדמה לי גם ירדן, פן נשכח אותם - אומרים שהארבע צריכות להשתתף בכוח האו"ם הזה. נדמה לי שגם ירדן כך, חשר אבן, נכון?

שר החוץ א. אבן:

כן. "OBSERVATION FORCE".

ראש הממשלה ג. מאיר:

המצרים אינם אומרים "OBSERVATION FORCE", אלא אומרים דבר אחר, אבל הכוונה לארבע. נדמה לי שזה לא עומד בניגוד לרצונה של ברית-המועצות שיהיו מחותנים איכשהו באיזור. וכבר אמר חשד אבן שלא מדברים עלינו, על איזה דבר בילטרלי, אלא מדברים על דבר אחר. אם אתם זוכרים, הנאום הראשון של חוסיין במסיבת עיתונאים בווינגטון, ב"נשיונל פרס קלב", כלל דברים שבעיקר בחו"ל אבל גם כארץ קיבלו אותם כתרועת הגאולה, וגם שם לא הזכיר את ישראל אלא דיבר על שלום באיזור, וישראל אולי בכלל ישנה באיזור ואולי בכלל איננה באיזור, בכל אופן - עם פתרון בעיית הפליטים אם היא לא תהיה באיזור, לא יהיה מה לדבר אחר.

פה אנחנו צריכים לחמץ להינצל משתי סכנות. גם זו שהזכיר חשד אבן: דרישה של יארינג שאצה לו הדרך: הבה ונגיע לדיבור על נסיגה. זאת הוא ניסה לעשות כשהיה פה: אמנם, אמרתם כבר נסיגה, אבל תגידו זאת הפעם מפורשות, בהקשר המצרי. אם אינני טועה, העצבנות שלו והדרישה הלא כל כך עדינה שנגיד איזה דבר על נסיגה מפני שהמצרים עצבנים, היו לפני שאל-זיאת עשה אתו חסד והעמיד אותו במצב (איך אומרים בטרימולוגיה של הרמטכ"ל שלנו?) "די לא סימפטי", והוא נתן לנו נייר שלא היה הנייר הזה. אמנם, הוא אמר שאל-זיאת הסכים. אבל אותו אל-זיאת הלך אח"כ למועצת הבטחון ונתן את כל הנוסח, ועוד כתב למועצת הבטחון בנוסח שלו במכתב-לוואי: אני מצרף את הנייר שמסרתי ליארינג, וזה לא אותו הנייר. אחרי זה נדמה לי שהוא הוריד את הטון. אבל אינני יודעת אם למעשה, משום שהוא מחכה לזה שנחליט כאן מתי אנחנו זזים.

יש עוד דבר; יש לי רושם שבמחלקת המדינה יש פעילות די גמרצת בכל זאת בענין הערובות. לא אומרים לנו זאת מיד; סיסקו מנסה קצת לטיית כשמדברים בצורה יותר ברורה. אבל ברור שבמחלקת המדינה עוסקים בענין

זה - חושבים, עוסקים, בוודאי עושים כל מיני קומבינאציות ואינני בטוחה שבתוך הערובות שלהם אין הם מוכנים ללכת עפ"י הדרישה הזאת, כלומר, כל מיני כוחות, וגם הרוסים.

השר לקליטת העליה נ. פלד:

זאת אומרת: גם הם עצמם?

ראש הממשלה ג. מאיר:

ברור.

שר החוץ א. אבן:

מישהו אמר: המסקנה שלהם היא שהערובה היחידה שהיא בעלת ערך לישראל, פרט לכוחה העצמי, היא ערובה בילטרלית של ארה"ב לישראל.

ראש הממשלה ג. מאיר:

זאת אומרת: הוא אומר - יהיה כוח מעורב, מכל הגויים, אבל באמת באמת צריכה להיות איוו ערובה אמריקאית לישראל, ואז היא תהיה בטוחה.

מדוע זה חשוב? מפני שאין לי ספק שגם באמריקה לא חושבים בדיוק לחמוך בגכולות שאנחנו נחשוב אותם לבטוחים. ואמר נדמה לי זיאר למישהו בצרפת: הישראלים אינם מאמינים לנו, גם אנחנו לא מאמינים לישראל. אז מה הטעם לחתום בכלל על איזה דבר? תהיה איפוא ערבות של מישהו.

אינני מציעה שעכשיו נתווכח על ערבות, כן רוסים, לא רוסים. זה עוד די רחוק, וצריך לנסות ללכת בדרך הזאת שהציע כאן חשד אבן. בעיקר זה שאיננו דבר אנונימי, יש לנו שם ואנחנו חברים באו"ם, ואין זו מילה לא יפה להזכיר את ישראל ולרצות להגיע אתה להסכם, אם רוצים להגיע להסכם עם האיוור, ירדן ועיראק, סוריה וירדן - יש באזור הרבה קליינטים שיש עוד מקום לעשות איתם שלום. אנחנו איננו יכולים לקבל דיבור אנונימי כזה.

עוד דבר, שאיננו שייך ישירות לענין אבל הוא שייך למצב-רוחו של יארינג. כשהוא היה כאן, ביקשנו ממנו שיעלה בפני המצרים את ענין השבויים שלנו, והוא הבטיח לעשות זאת. כשתקוע שאל אותו אם עשה זאת - הוא אמר: הוא נחזקה להזדמנות מתאימה. הוא לא חשב שבמצב-הרוח של אל-זיאט זה ייקלט, והוא לא עשה זאת. אני מציעה שתקוע יזכיר לו זאת שוב.

שר החוץ א. אבן:

סר אלק עשה מאמץ גדול, ונדהם מזעם התגובה של

ריאד.

שר העבודה י. אלמוגי:

והביקור הדו-שבועי?

שר החוץ א. אבן:

אנו דורשים החזרתם.

ראש הממשלה ג. מאיר:

ביקשתי מהסנטור מאסקי כשנסע לארה"ב שיעשה משהו, ויש לי רושם שעשה זאת ודיבר עם סאדאט ברורות על זה, ובתוקף - ללא כל תועלת. הוא רצה לנחם את עצמו שלא ייתכן שסנטור מעלה את הדבר הזה ולא יעשה רושם, אבל בינתיים אין שום דבר. פניתי ליו"ר הצלב האדום וביקשתי: תעשה אתה איזה דבר. יש לנו ממנו תשובה שהם עושים כל מה שיכולים, והוא מהסס אם התערבות מצדו תביא לשחרורם. הצלב האדום מפתח שאם יעשו יותר מדי - אולי בכלל יחתכו את הקשר אתם. אבל הוא אמר שהוא יפנה לראש הסהר-האדום המוסלמי.

המסקנה מכל הטיפולים הללו היא שהבחורים יושבים. סאדאט כמובן הכחיש שמצבם קשה ואמר שהם מקבלים טיפול טוב וכו'. אני יודעת שמחרתם יבואו אלי נשי הטייסים, קיבלתי מכתב מאחת האמהות, קורע לב. הייתי רוצה לדעת אם עושים. קודם כל, אינני רוצה גם לפרסם מה שעושים. מפני שבכל זאת העיקר הוא שהבחורים יחזרו. לעת עתה, אין כל תזווה. או-טאנט ענה מה שענה, ויארנינג עונה מה שעונה. מפתחים להרגיז את המצרים, והבחורים שלנו לעת-עתה שם.

שר המשטרה ש. הלל:

יש עניין כללי לכל הצדדים הנוגעים בדבר לקיים קצת את האוירה הזאת של "נדמה לי", כמו שאומרים הילדים, שיש החקירות מסויימת ויש אוירה נוחה להמשך הטיפול. אני חושב שהדברים אפילו נאמרו פה ושם ע"י יארנינג, שאמר: הרי אני יודע שאין בזה חידוש, וכל אחד יודע, אבל בסך הכל אני חושב שיש מאמץ כללי ויש לו הגיון משלו לומר: הנה, יש עמסיו ענין להמשיך ולדבר, יש כאן איזה קצה חוט.

שני טעמים לענין: ראשית, שאנו מאמינים, ואני חושב בצדק, שיש בזה להקל על מצרים או על אלה במצרים שמעוניינים בהפסקת האש, לאמור: יש הדברות, יש התחלה, יש סימנים. שנית - הזכיר זאת גם שר התוך: דיווח בכיוון זה של יארנינג ושל או-טאנט למועצת הבטחון. כלומר, ע"י אוירה כזאת קצת מלאכותית, קצת מעושה, קצת מוגזמת, אנו אומרים: יש מקום לאיזו הדברות.

שר החוץ אמר היום שאנו צריכים לנצל את התקופה הזאת כדי להביך את המצרים: אמרתם שיש שלושה דברים שבהם כאילו יש הסכמה עקרונית. כך אומר גם יארינג, ואז - אומר שר החוץ - יש שתי אפשרויות: או שיאמרו: "מסכימים", ואני מסכים אתו שאז יהיה מצב מענין; או שיגידו "לא מסכימים" - ואני מסכים שאז זה מצב עצוב, אבל נוח. אבל אני חושב שיש עוד אפשרות: במצב זה, באוירה כללית בינלאומית, כשאנו אומרים: אכן יש איזושהי תווה, אם לא בדיבור או בהגדרות, לפחות באוירה כללית - יגיעו מוקדם יותר להצעה שאנחנו צריכים בעת ובעונה אחת לדבר גם על ענין הגבולות, נשבר הקפאון, נשברה העמדה העקשנית הקיצונית; נכון שעוד אין התקדמות לגבי מה שהישראלים רוצים, אבל אליבא דכולם יש אוירה קצת יותר נוחה. אמנם, המצרים עוד אינם יכולים בשלב זה להגיד, אבל כאן אפשר לשמוע ולהשמיע, על ידי כך שקוראים חצי-פרגראפ, שיש אוירה כאילו הערבים עשו מאמץ משלהו כדי ללכת בכיוון הנכון. אמנם, זה עוד לא מספק, בהחלט לא מספק. אבל באוירה כזאת אפשר לומר: מדוע ישראל, מול נכונות כזאת כללית לשפר במשהו, תסרב מכל וכל שבעת ובעונה אחת יתחילו לברר גם את ענין הגבולות?

השר לקליטת העליה נ. פלד:

אבל המצרים מתנגדים לזה.

שר המשטרה ש. הלל:

מתנגדים למה?

השר לקליטת העליה נ. פלד:

לכל דיבור על גבולות.

שר המשטרה ש. הלל:

יגידו: עכשיו הם התקדמו במעשהו בנקודה זו. הם אומרים כבר דברים שאנו אומרים שיש בהם חיוב, ועכשיו יטענו: לעומת זה ישראל משחמטת מלדבר על ענין הנסיגה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

במה הם התקדמו - עוד אינני יודעת. הם מצטטים את החלטת מועצת הבטחון. הם קיבלו אותה.

שר המשטרה ש. הלל:

אני הרי משוכנע שהם לא התקדמו, אבל יש אירה כללית שנוצרה, בייחוד אירה בינלאומית שנוצרה, וגם אירה לאומית שנוצרה ושאו יוצרים אותה קצת מדעת: ניתן להם את ההרגשה שיש טעם בהמשך ההידברות. כלומר, בעצם יש כאילו הפשרה מסויימת של עמדתם העקרה. ואם כך, אתה יוצר את התמונה - אינני חושב שנוכל לעמוד מול לחץ שיופנה אלינו; הם ממשיכים לדבר ואחם לוחצים אותם שוב ובצדק אל הקיר, שלא יאמרו רק שלום כללי אלא גם מה משחמט מוכן לגביהם, ואסור שישראל תסרב מכל וכל לדבר אחם גם על מה שמעניין אותם. אני חושב שאם לא נראה זאת בעיניים פקוחות - אנו עשויים אולי להשיג את המטרות החיוביות, שאינן מבוטלות בעיני: חידוש הפסקת האש ותשובה פחות או יותר אופטימית של יארינג ואו-טאנט למועצת הבטחון לקראת ה-5 בפברואר. אני חושב שדברים אלה אפשר להשיג ע"י יצירת אותו משחק של "נדמה לי". אבל אני חושב שזה יביא אותנו למצב שלא נוכל לומר מדוע אנו מסרבים סירוב טוטאלי לענות למצרים גם על דבר שמעניין אותם. הנה, נוצרה כביכול אירה שונה מצידם, מדוע תעמוד ישראל בצורה כל כך עקשנית על כך ולא תאמר מלה וחצי מלה על כוונותיה? נכון שהמצרים אינם רוצים שוב דיון על גבולות. אבל נכון גם שאף אחד לא יסכים לכך שאחם יכול לראות התקדמות באירה הכללית כשישראל אומרת: על ענין הגבולות בשלב זה בכלל אינני מוכנה לדבר. אני

חושב שאנו צריכים לראות שיש כאן סיכון מסויים שבהמשך עמדתנו בנקודה זו נגיע לצורך שבמקביל צריך יהיה להכנס כביכול להדברות ממשיית מעשית על ענין הגבולות, באותה מידה שהערבים כאילו התקדמו ועונים במשהו על בעיותיה של ישראל.

שד העבודה י. אלמוגי:

מה ההנחה שלך? איך הם ישיבו לשאלות אלו?

שד המטורה ש. הלל:

אפשר לפתח זאת. הם יכולים לדעת להגיד: אין טעם לדבר על שום דבר נוסף, כי ברור מתשובת ישראל שהיא משמטת מלחשיב כאן לענין הנסיגה. מה עושה עם זה אדם כמו יארינג או גורמים אחרים? הם אומרים: אדרבא, כדי להביא אותם לענות גם על השאלה הזאת - תראו גם אתם נכונות לדבר אתם על הגבולות. אינני מניח שהם יענו כמו שאמר שד החוץ ב"לאו" מוחלט. את הטובה הזאת כבר אינם עושים לנו. גם לא יגידו: לחצתם אותנו לקיר, טוב, נעשה שלום עם ישראל. הם ימצאו נוסחה שתגיד: הנה, הישראלים מסרבים. בטיוטה הראשונה הם סירבו, ועכשיו מסרבים פעם שניה. זה יתן, ללא ספק, את האיצטלה לכל מי שירצה לומר: הישראלים חייבים לומר משהו בענין זה. ואני חושב שנעמוד במצב קשה גם בחו"ל. משום שאנו נותנים לאותה הרגשה להתפתח. אני מרשה לעצמי, גברתי ראש הממשלה, לומר שנעמוד במצב קשה גם בארץ. משום שאם אנו נותנים להרגשה כזאת להלך, שאמנם אין שינוי בניסוחים אבל אין כל ספק שיש שינוי - אני חושב שנעמוד נחזר-מחרתיים בפני הצורך להגיד: כל מה שאמרנו...

ראש הממשלה ג. מאיר:

איפה זה נשמע בארץ?

שד המטטרה ש. הלל:

זה נשמע בארץ באוירה הכללית שישנה. אני מציע

שלא נתעלם מן המציאות.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני רוצה לדעת.

שד המטטרה ש. הלל:

אני מרשה לעצמי לומר שיש כתוצאה מקריאה בעתונים, מעמיעה ומשיחות אפשרות לומר: משהו שבמשהו התקדמות יש, או סיכוי להתקדמות. ואני חושב שנעמוד בקרוב במצב כזה שהנה, מול הסיכוי החיובי שהאמריקאים אומרים שהוא יפה, הצרפתים אומרים שהוא נחמד, יארינג אופטימי וכולם אופטימיים - כל מה שחסר הוא שישאל תגיד שהיא איננה מסרבת לדון גם על העניין הזה.

שד העבודה י. אלמוגי:

אנחנו "נסיגה" כבר אמרנו. הם "שלום" עוד לא

אמרו.

שד המטטרה ש. הלל:

אני מסכים. הרי המסקנה של דברי תהיה שניתן ביטוי לדבר הזה שבניירות של הערכים יש התחמקות מוחלטת מכל מה שאנו מצפים מהם.

שר העבודה י. אלמוגי:

זה בסדר.

שר המשטרה ש. הלל:

הרי אין כוונתי שנלך הביתה משום שהם לא ענו. אני מציע שלא ננקוט - על אף היתרונות הבולטים שעיינו - בדרך זו שנאמר: אל תעירו ואל תעוררו, כל מה שאנו רוצים אלו הבהרות נוספות בשלושה סעיפים. אלא אני חושב שאנחנו חייבים לומר את האמת, ולו מרה כלענה, קודם כל לציבור שלנו. כי מה יש לנו חוץ מיכולתו של הציבור לעמוד בכל התוצאות של הענין הזה?

אני קורא וקראתי בצורה די מפורטת את התשובות. ואני יכול לומר שבכמה דברים יש לא רק שוני, אלא יש הרעה כמעט גסה לעומת דברים שהיו אפילו לדידי, שאינני אופטימי די, ושלהם ציפיתי. התשובה הירדנית למעשה כל כולה מתמצה בזה שאם תהיה אימפלמנטציה, האלמנטים של הסכסוך ייעלמו; שלום צודק ובר-קיימא - לא. כל מה שצריך לעשות זה לדאוג שישאל תיסוג ולא תהיה תוקפנית, ועל ידי כך ממילא הבעיה נפתרת ונוצר מצב של שלום.

אני חושב שהתשובות בהחלט בלתי מספקות. אני חושב שעד עכשיו ניסינו מדעת שלא לחדד את הענין. אבל בענין זה נלקה גם בזירה הבינלאומית וגם בזירה הלאומית. כי איננו יכולים לצפות שתיווצר ציפיה כזאת אצלנו של שינוי, ואח"כ נאמר: לא דובים ולא יער, כל מה שאמרנו - לא אמרנו אלא רק עד ה-5 בפברואר, או עד הכנת דבריו של יארינג או או-טאנט.

אני חושב שאין לנו ברירה בקונסטלציה הנוכחית, אלא לומר בצורה חד-משמעית: התשובות של הערבים אינן מספקות. ואינני מציע שניושה רק בצעד הטקטי או בתמרון הטקטי שלהם, כי אינני חושב שאנו צריכים לבנות את כל הענין שלנו על כך אם זה נאה או לא נאה שבזמן שמוסרים ליארינג מכתב

שולחים אותו גם לנשיא מועצת הבטחון. צריך לומר גם לציבור שלנו, ולומר זאת בצורה די מפורשת, שבתשובה של הערבים יש למעשה התחמקות מוחלטת מכל מה שניתן לצפות מהם.

עכשיו אני חושב שאנו חייבים לומר משהו גם על שתי הסכנות האפשריות שקיימות מולנו. האחד זה העניין של מועצת הבטחון - חזרה למועצת הבטחון. אין כל ספק שיש כאן, בצד הזה של מצרים, לא רק הפרת הנוהג של דיפלומטיה שקטה, אלא התחלת תלייתו של העניין במועצת הבטחון. למעשה, בחלק של המכתב שהמצרים הפנו ליארינג ושיארינג השמיט אותו אם בהסכמתם או בנכונותם, יש למעשה התחלת הפתח הזה שעל מועצת הבטחון לקחת לידיה את האחריות המוטלת עליה ולהכנס לעניין. אני חושב שאנו חייבים כאן להזהיר את כל מי שאנו יכולים, בצורה יותר חד-משמעית, שכל הליכה למועצת הבטחון בעניין זה למעשה הורסת את הטעם של המשך ההידברות באמצעות יארינג. כי איננו יכולים להעמיד עצמנו במצב שלוחצים עלינו גם באמצעות יארינג, גם באמצעות מועצת הבטחון, גם באיומים של פתיחת אש וכו'.

אני חושב שעלינו לומר דברים מפורשים יותר ביחס לערובה בינלאומית, שיש לה שתי משמעויות: (א) עניין הערובה בכלל וכל עמדתנו בעניין זה. כאן לא אחרש שום דבר; (ב) אני חושב שישראל רשאית לומר בעניין זה דברים יותר מפורשים: כל ערובה שיהיו בה הרוסים - ממילא פסולה בעינינו. הם לא ערבים בינלאומיים; הם מסכסך בינלאומי באזור. דבר זה חודר יותר ויותר לתודעה. נכון שצריך להיות הסכם, אבל ערובה בינלאומית הופכת לחלק אינטגרלי של הדבר הזה, ואני חושב שצוהר לישראל להביע את דעתה לא רק לגבי ערובה בינלאומית בכלל אלא גם לגבי ההתערבות הרוסית בערובה כזאת, במפורש.

אני חושב שדברים אלה יכולים להשמע. אני חושב שאנו חייבים לומר משהו גם לגבי הסכנה של פתיחה באש מחדש, ביטולה של הפסקת האש. משום שיש כאן מצב שלמעשה המצרים אין להם מה להפסיד במקרה של מלחמה, חוץ מאשר קרבנות שיהיו להם ויהיו גם לנו. אנו אומרים זאת, והם יודעים ללא כל ספק

שבחידוש המלחמה אין לנו לא נכונות ולא כוונה ולא מטרה, וגם בלתי אפשרי שנעבור לצד השני של התעלה. מבחינה זאת יש להם ביטוח-חיים שאין לשום מדינה שיוצאת למלחמה כלשהי. כי מה יכול לקרות? או שיצליחו - ואז טוב. אם לא יצליחו - חוזרים הדברים לקדמותם. אני חושב שיש מקום שישאל תאמר שכל אותם דברים שאמרה עד כה, כולל הנכונות לנסיגה וכל מיני דברים, יעמדו בספק רציני מאוד אם תופר הפסקת האש. המצרים מוכרחים שיהיה להם משהו להפסיד אם יפתחו באש, ולא רק משהו להרוח. תאמרו: הם מפסידים חיילים ואזרחים וטנקים. אזרחים וטנקים הם מקבלים ממישהו אחר. בחיילים בעייתם פחות כבדה מכפי שאנחנו מכירים אותה. אין זה מצב טוב שהמצרים יחשבו שע"י פתיחה באש הם יכולים רק לצאת בכבוד ברווח ואין להם מה להפסיד. את הנקודה הזאת אנו צריכים להבהיר היטב, כדי שלא נעמוד במצב שלמצרים תהיה הרגשה שאין להם מה להפסיד.

אסיים ואומר: אוירה כללית של התקדמות, כשאין לה שום בסיס מציאותי בניסוח שקיבלנו - תוצאתה הממשית בנושא הדיווח של יארינג יכולה להיות קידום הלחץ שבו נמצא עצמנו נאלצים להסכים לדיון מקביל על ענין הגבולות ועמדותיה של ישראל על ענין הגבולות הבטוחים והמוסכמים.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אחרי דברי ראש הממשלה היום, ובראיון שלה, ואחרי דברי שר החוץ וגם אחרי דבריו של שר המשטרה עכשיו על התשובות הללו - לכאורה לא היה לי בעצם הרבה מה להוסיף להערכה. בכל זאת, אני רוצה להרשות לעצמי לומר כמה מלים גם להערכת התשובה, כדי להגיע אח"כ לענין המסקנה.

נדמה לי - וזאת אני אומר מפני שבמסקנה אני מסכים עם גישתו של שר החוץ (אם כי לא בדיוק עם כל הצעותיו) שעלינו להמשיך ב"משחק" הדיפלומטי. כי לאור התשובות אני רואה שזהו באמת רק משחק דיפלומטי. אבל עלינו להמשיך בו, אף כי הייתי פסימי מלכתחילה, אבל הפסימיות שלי לגבי גישתו של מצרים ושל ירדן לא היתה רבה כל כך כמו שהיא עכשיו, לאור התשובה. אם

אמרתי פעם שאני מעריך ב-70% שלא יצא מזה כלום וב-30% שכן יצא - עכשיו הייתי מוריד את ה-30% כדי שליש.

שר החוץ א. אבן:

הנחת שחשובתם תהיה אחרת?

שר הדתות ז. ורהפטיג:

כן.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אז היית אופטימי.

השר לקליטת העלייה נ. פלד:

ראש הממשלה אמרה: אחד לאלף.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

שר הבטחון יצא, אחרת הייתי מצטט אותו. על כל פנים, אמר לי מישור: לא על ענין הנוסח של ההסכם יפוצץ המשא ומתן. אני בטוח שאילו הסכמנו בקשר לגבולות וכו' - הייתי יכול לכתוב הסכם שהם יחתמו על כל מה שתכתוב. אבל אני רואה שזה עוד רחוק מאוד. הבעיה מתחילה בהסכם.

ראש הממשלה ג. מאיר:

כששד הבטחון אמר לי מה הוא חושב שהמצרים יעשו - אמרתי: אלוהים עשה אתנו חסד שאתה לא מצרי, והם אינם הולכים בדרך שאתה היית הולך בה.

שד הדתות ז. ורהפטיג:

מדוע אני אומר זאת? אילו הייתי מעריך איזה משני הדוקומנטים הוא העיקרי ואיזה הוא המשני, האם המכתב למועצת הבטחון או המכתב ליארינג - הייתי אומר לאחר עיון (אם כי לא עיון כל כך מעמיק) שנדמה לי כי המקור הוא המכתב המצרי למועצת הבטחון. ליארינג הם מסרו רק חלק, אבל העיקר הוא המכתב למועצת הבטחון.

ראש הממשלה ג. מאיר:

זה ברור, את זה יארינג אמר.

שד הדתות ז. ורהפטיג:

יארינג הוא אצלם בכלל רק עניין משני, לא חשוב. הפניה היא למועצת הבטחון. ואם אני קורא את הפניה למועצת הבטחון כמקור - מה הם כותבים למועצת הבטחון? הם כותבים למועצת הבטחון: משא ומתן - כבר לא מו"מ ישיר ולא מו"מ בלתי ישיר; מו"מ כבר אין. בהתחלת 1969 הוא כבר פקע; אז ענינו על כל השאלות; ישראל לא ענתה; אין כבר מקום למו"מ. השאלה היא עכשיו מהי המסקנה שמועצת הבטחון צריכה להסיק מזה, איך להסדיר את העניין במזרח התיכון לאחר שפרשת יארינג כבר חלפה ועברה מן העולם. זאת בעצם הפניה למועצת הבטחון, וכרוב חסדם הם נותנים ליארינג חלק של אותו דוקומנט. איני יודע אפילו אם נתנו לו הכל.

ראש הממשלה ג. מאיר:

נתנו לו הכל. למה לך לעשות ספקולציה? נתנו לו הכל. הוא חשב שזה חריף מדי, ובהסכמת זיאת הוא נתן לנו דבר יותר מתון. אין כאן מה לנחש. זהו דבר ברור. יארינג אומר במפורש; הוא אמר זאת כשנתן את הנייר הראשון לתקוע. תקוע חשד שזה לא מרויק (לא חשוב על סמך מה הוא חשד) ושאל: זהו הנייר שזיאת נתן לך? ויארינג אמר: הוא נתן לי נייר אחד. רציתי לעשות זאת "MORE AGREEABLE TO YOU", וזה בהסכמת אל-זיאת. הכל גלוי.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

כמובן שאיננו בסוד העניינים של השיחות ריאד-יארינג. אם יארינג ראה כל - אני מניח שדאה שזהו מכתב למועצת הבטחון, והיה צריך לספר שזהו רק קטע מהמכתב למועצת הבטחון. הוא לא סיפר לנו את זה.

שר החוץ א. אבן:

זה לא היה המצב אז.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אחרי זה הוא הגיש זאת למועצת הבטחון.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אני בטוח שהם נתנו ליארינג העתק מכתבם

למועצת הבטחון.

השר לקליטת העליה ג. פלד:

להיפך.

ראש הממשלה ג. מאיר:

השר ורהפטיג, אינך מקשיב: זה התחיל בכך שאת הנייר שהוגש למועצת הבטחון זיאת הגיש ליאריג על-מנת שיגיש לנו. יארינג השפיע עליו שיוציא ממנו דברים פוגעים מאוד, וחשב שגמר בזה, אבל הודה לחקוע שכן עשה. הלך זיאת מבלי להתייעץ עם יארינג ונתן לו סטירת-לחי בכך שהלך למועצת הבטחון והודיע: זה הנייר שהגשתי ליארינג, וזאת אמת. הוא הגיש את הנייר הזה ליארינג, ויארינג תיקן אותו, השמיט דברים. הוא אמר: בהסכמתו של זיאת. הכל ברור איפוא; אין כאן מה לנחש.

שר המשטרה ש. הלל:

זה כמו שעשו לנו לפני כמה חודשים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

לא. אז זה היה בלי הסכמתם.

שר החקלאות ושר הפיתוח ח. גבתי:

אין קליניקייט.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

בכל אופן, במסמך הזה של מצרים אין שום התייחסות ושום תשובה למסמך שלנו. המסמך שלהם פונה למועצת הבטחון ודורש פתרון כפוי. הוא קובע: המו"מ הסתיים, אין מקום למו"מ, ישראל לא רוצה לבצע - ועכשיו אנו באים למועצת הבטחון: נא לבצע את ששת העקרונות הללו; נא לבצע אותם על ידי כך שמועצת הבטחון תבצע זאת. איך? העניין של הארבע וכו'. זה המסמך של מצרים; לא תשובה למסמך שלנו, ואפילו לא התייחסות אליו.

ירדן, שהיא קצת פחות חוצפנית - עשהה זאת בצורה יותר זהירה. כתבו מסמך: "לכל מאן דבעי". לא תשובה, לא התייחסות לשום דבר "TO WHOM IT MAY CONCERN". הם מפרסמים את הדקלרציה שלהם. יש כמובן גם כמה חידושים במסמך הזה, שהם מעבר למה שטענו עד עכשיו.

למשל, אינני זוכר בשום מסמך עד היום שמצרים דורשת שישראל תפרסם - וזה בעצם אחד משני המקומות בהם הם מזכירים בכלל את ישראל - הצהרה שהיא לא תשאף לאקספנסיה. אינני זוכר אם דקלרציה כזאת היתה אי-פעם במסמך כלשהו. יש עניין נוסף, שבו יש הד להחלטת עצרת האו"ם מדצמבר האחרון. הם כבר אינם מדברים על "REFUGEES", אלא על כך שפתרון בעית ה-"REFUGEES" יכול להיות רק ע"י פתרון בעית ה-"PALESTINIAN PEOPLE", על סמך החלטות האו"ם. נדמה לי שזאת ההחלטה היחידה, מדצמבר. בהחלטות הקודמות של או"ם, דובר רק על "פליטים". לכן אין גם התייחסות למדינת-ישראל, כי מי יודע איזו מדינה תיווצר כאן? אם יפתרו את בעיית ה-"PALESTINIAN PEOPLE", תהיה מדינה אחרת, לא מדינת ישראל, ואז צריך לדבר באופן סתמי לכל המדינות שתיווצרנה.

מעניין גם העניין של ה-"WATERWAYS". אינני יודע אם יש או אין משמעות לעניין זה שמצרים לא מזכירה אילו "WATERWAYS" ואילו ירדן מדברת על "INTERNATIONAL WATERWAYS".

ראש הממשלה ג. מאיר:

מפני שמצרים לא מכירה בסואץ כ- "INTERNATIONAL"

"WATERY".

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אבל אינני יודע אם זה לטובה או לרעה. כל הדוקומנט כתוב כענין של הצעה לפתרון, איך כופים פתרון במזרח התיכון, והוא פתרון זמני. כמובן, כל פתרון כפוי הוא זמני; יתכן שזוהי תכנית מצרית ואולי תכנית רוסית, דרך שבה הולכים הרוסים עד היום בכל סכסוך בינלאומי. הפתרון הזה הוא פתרון בברלין - כוחות המעצמות עומדים זה מול זה ושומרים זה על זה; פתרון זה הלך וגשנה בקוריאה, עם ועדה בינלאומית שצריכה היתה לשמור; פתרון זה הלך אח"כ בווייטנאם, וייתכן שהם חושבים: עוד מקום רביעי של קונפליקט בין המעצמות. בכל מקום ומקום יעמדו זה מול זה או זה על יד זה כוחות אלה ואלה, עד...

אם להאמין לזכרונות כרושצ'וב איך הוא כותב על קובה, זה מוכיח על גישת הפתרונות הללו. הוא מצפה שבועוד מספר שנים כוחו יגבר על זה של ארה"ב, וצריך איפוא רק לגשר על פני התקופה הזאת.

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

הוא נסע בכולגריה, "ופתאום עלה לו רעיון לראש".

כך הוא כותב.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

נכון.

משום כך נדמה לי שאנו צריכים לעמוד על שני דברים: ראשית - להוציא את הענין הזה של ערבויות לפני שיש שלום. אם אין על מה לערוב - אין לנו מה לדבר ומה לחשיב על ענין הערבויות. ערבויות הן על יש; אין ערבות חלה על אין.

שנית, איננו צריכים למצוא נקודות אחיזה לכך שבתשובה יש איזו נקודה פוזיטיבית, אלא פשוט לשחק את המשחק הזה ולדרוש תשובה לשאלות שלנו, בעיקר לנקודות 4, 5 ו-6 ומה מתכוונים בזה. להמשיך במשחק הזה מתוך כך שאנו רואים כל התייחסות לתשובה.

שלישית, אני חושב שצריך לעשות פעולה רחבה, הן בארה"ב והן בארצות המערב, אפילו באותה צרפת, כדי לברר מנקודה לנקודה למה הם מתכוונים, שאין כאן שום התייחסות לענין של מו"מ יארינג, אלא יש כאן ענין של קפיצה מעבר לזה. לכך צריך לעשות פעולת הסברה רחבה, תוך כדי המשכת אותו המשחק. הרבה זמן אי אפשר יהיה למשוך את המשחק, כי בעקבות המסמך הזה יבוא עוד מסמך, ואז אי אפשר יהיה למשוך זאת. ככל שנוכל למשוך את זה - אדרבה. אבל אינני רואה אפשרות למשוך זאת הרבה, אם אמנם אצלם זה כבר מנוי וגמור להעביר זאת למועצת הבטחון ולהחליטה על פתרון כפוי.

ראש הממשלה ג. מאיר:

הם עוד לא ביקשו זאת.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

הם עוד לא ביקשו, כי זה לא לפי הטקטיקה שלהם. אבל הפניה תבוא בעוד זמן מה, לאחר שתהיה תשובה שלנו ותשובה שלהם. לכן הם מודיעים למועצת הבטחון על כל צעד, וכבר היום הם כותבים למועצת הבטחון ולא ליארינג; ליארינג הם שולחים העתקים, אבל עצם הפניה היא למועצת הבטחון.

שר המשטרה ש. הלל:

למה לך לעמוד שוב על הנקודה הזאת?

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אני חוזר: להמשיך במשחק הזה, ויחד עם זה להמשיך בפעולה כדי לגלות את חוסר הרצינות שבפעולה שלהם, בפני מדינות ידידותיות וחצי-ידידותיות.

שר התיירות מ. קול:

אני מסכים לכל המהלך וההצעות.

ראש הממשלה ג. מאיר:

למהלך של מי?

שר התיירות מ. קול:

למהלך שאנחנו הלכנו בו. אמרתי בישיבה הקודמת שאני חושב שזהו מהלך טוב שלנו, וגם עכשיו אני מקבל את ההצעות שהוגשו ע"י שר החוץ ושגם ראש הממשלה דיברה עליהן. אינני מסכים היום להצעות של שר המשטרה. לדעתי, אין לנו כל צורך היום להכנס לדיבורים על ענין השטחים.

שר המטטרה ש. הלל:

את זה אני אמרתי?

שר התיירות מ. קול:

אמרת שעריך באופן מקביל לשבת ולדבר.

שר הפנים י. בורג:

הוא אמר שהאזירה הזאת של כאילו-הרגעה מזמינה את

הדיון הזה.

שר התיירות מ. קול:

יחד עם זה אני רוצה להניח שהמצרים בעצה אחת עם הרוסים יענו לנו בשאלות שאנו מציגים, שאלות שאיפשרו להגיע גם לדיון בנושאים אלה שהם מעוניינים בהם. זה לא רחוק כל כך, לפי הערכתי. מכיוון שהם אמרו כמה וכמה פעמים שהם מוכנים, גם ריארד הצהיר זאת, לשלום אמיתי אם ניסוג מכל השטחים. ובכדי להגיע לדיון שהם רוצים על השטחים - הם יצטרכו לענות על הבעיות שאנחנו עוררנו קודם.

ראש הממשלה ג. מאיר:

גם על פליטים.

שר התיירות מ. קול:

גם על מהות השלום וגם על הפליטים. אבל לא הנחתי שהתחלה תהיה אחרת. אלו הן עמדות דקלרטיביות כמידה מסוימת בשלב זה, אבל אין כל ספק שהרגע יבוא ואז נצטרך לדון איך אנו רוצים הלאה לנהל את העניין הזה גם בנושא השמחים, אבל לא צריך להקדים. זה לגבי המהלך עצמו.

יש לי כמה שאלות. היו ידיעות בעתונות, ואני רוצה לוודא אם הן נכונות או לא, שכאילו באיזה מקום עוררו הערכים את השאלה שהם מוכנים להמשיך בהפסקת האש אם אנחנו לא נשנה את המצב בשמחים, מבחינת התנחלויות או בינוי וכו'. אני רוצה לקבל על כך תשובה, מכיוון שקראתי על זה במשך השבוע האחרון בכמה עיתונים. האם היה דבר כזה, או לא?

שאלה שניה - האם ארה"ב איננה מחדשת את הרומן עם ברה"מ גם בעניינים גלובאליים וגם בענייני המזרח-התיכון? כי הרי אני מניח שבסופו של דבר ירצו קצת לכוון את יארינג, זה לא יהיה כל כך אידיאלי כמו עכשיו. וזה לא יהיה "משחק", ארוני שר הדתות. זה יכול להיות עניין רציני. לכן אני רוצה לדעת אם יש לנו ידיעות על כך או לא.

שלישית, היו ידיעות על כך שיש איזה שינוי בעמדתם של ארגוני החבלה ביחס לשיחות. מה הידיעות שיש בידינו ביחס לנושא זה של ארגוני החבלה? היה פרסום ב"אל אהרם", אח"כ הכחישו, אח"כ שוב, שכאילו הם רוצים שישתפו אותם. מה נעשה סביב לקרוסלה הזאת של ארגוני החבלה ושיחות?

שאלה רביעית: מה הדיון הזה במדינות השוק? מה פתאום מדינות השוק חילקו ביניהן נושאים? מה המטרה בכך שמדינות השוק במקום שיעסקו בענייני השוק חילקו ביניהן הצעות לנושאים בענייני המזרח התיכון ובעניין בעיית ישראל-ערב, ומדינות ידידותיות לנו, מדינות שאנו עומדים אתן בקשרים אנושיים, עוסקות בכלל בנושא זה? מה מסתתר מאחורי הדבר הזה?

ושאלה אחרונה אני שואל את ראש הממשלה: האם תוך כדי המהלך של יארינג אינך חושבת על איזו אפשרות לחפש דרך להגיע למגע עם המצרים לא בדרך של יארינג אלא באופן מקביל, ע"י דיפלומטיה שקטה?

ראש הממשלה ג. מאיר:

למשל?

שר התיירות מ. קול:

מדוע אני שואל את השאלה הזאת? כי אנו יודעים שגם ב-1949 היה מו"מ ברודוס, ויחד עם זה היו שיחות במקום אחר. אם המצרים עומדים על כך שהם דורשים את נסיגתנו הטוטאלית ואלה הם הגבולות והם לא יוותרו על שצל אדמה - כמובן שאיננו רואים סיכויים שנגיע להסכם, ויהיה מעבר חמור מאוד. ממילא הנחתי שיהיו משברים בשיחות. היינו מוכרחים להכנס לשיחות אלו, וטוב שנכנסנו, אבל הנחתי שיהיו משברים וזה לא יהיה "משחק". אלא דרוש משהו שילווה את השיחות הללו וירצה שיצא מהן משהו. יחד עם זה, למצרים ברורה היום עמדתנו למשל לגבי שארם-א-שייח', שאיננו מוכנים לוותר על קו ישיר אליה. הם הודיעו שהם מוכנים כאיל לוותר על רצועת עזה בתנאים מסוימים, וכו'.

ראש הממשלה ג. מאיר:

למי הודיעו?

שר התיירות מ. קול:

היתה הודעה. לא לנו; אולי ליארינג. היתה הודעה על כך בענין רצועת עזה. ריארד אמר. אינני מציע עכשיו שום הצעה, אבל אני שואל: זה הרי יקח זמן. אולי אפשר במקביל לברוק אפשרות של איזה מגע, שאת יודעת אותו טוב יותר ממני? האם זה ניתן, ואיך? ולא להשליך הכל על השיחות הללו. כי אני מניח שיבוא הרגע שנגיע לבעיית השטחים, ואולי אפשר בדרך כלשהי לנסות לבורר ענין של פשרה מתקבלת על הדעת, ואני מדבר עכשיו על המצרים. אני יודע שעם הירדנים זה הרבה יותר מסובך. אבל המפגש לדברים הוא במצרים.

ראש הגמשה ג. מאיר:

כדי לא להחזיק אותך במתח - היתה לי אותה הצלחה עם המשטר הנוכחי כמו עם המשטר הקודם. אף אחד לא מדבר, לא אתי ולא עם אף אחד.

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

אני רוצה להדגיש כמה הערות קודם כל לענין הצרפתי. היות ושמעתי נימה של תרעומת, ואולי היתול - אינני בטוח אם זה במקום.

אני בהחלט סבור שיש שינוי באטמוספירה ובאקלים של צרפת-ישראל. לא אמרתי ואינני חושב שפומפידו שינה את עמדתו הרשמית. הוא יורש, והירושה מחייבת. אבל אני רוצה לומר כמה זה מתבטא, ומדוע יש שינוי, ומה לפי דעתי אנחנו צריכים לעשות.

השינוי הזה ישנו משום ששוב שורותיה של המפלגה הגוליסטית אינן הדוקות כפי שהיו, מסיבות לא ישראליות. אבל העובדה שזה פחות הדוק מאפשרת גם לידידי ישראל (ויש כאלה במפלגה הגוליסטית) להביע דעות ולהפגין נוכחות שחזת-דה-גול לא העזו. בין אם זה טוב או רע זוהי עובדה, וזאת ראיתי כמו עיני. דברים שקודם לא היו - עכשיו ישנם.

דבר שני: הם מתחילים לדבר בתוכם על מה שנקרא "אקצנט אמריקאי" במדיניות הצרפתית. יש קצת אכזבה מרוסיה. אמנם, עשו צרמוניה גדולה לפומפידו, אבל הם רואים שהרוסים עומדים על אירופה והמזרח-התיכון, ולדבר הזה יש יותר מאשר ביטוי תיאורטי. שינויים אחדים בעמדות בצרפת היו לא מעט במגמה לסלק אלמנטים פרו-רוסיים ולחזק אלמנטים פרו-מערביים, ובמקומות רגישים ביותר. יש אי-נחת מכל המדיניות המערבית. בקבלת-הפנים שעשתה הליגה לידידות ישראל-צרפת התפלאתי לראות את הרמטכ"ל הצרפתי, שספק אם היה בא בתקופת דה-גול, אעפ"י שמונה ע"י דה-גול; והאיש השני - אבי אבות המדיניות הצרפתית, גיו מא. משום שיש קצת אכזבה מלוב, והמחנה הערבי לא כרע בדרך כפי שהרבה צרפתים קיוו.

נקודה נוספת נוגעת לשמאל, אבל לא רק לשמאל. העניין הפלשתינאי נופח בצרפת בשנים האחרונות בצורה איומה. היו צרפתים שהאמינו, בכנות. או לא, שסלע המחלוקת הוא בעיית הפלשתינאים. נועם זה הולך ומתברר לפניהם מיום ליום. מסיבות לא שלנו. גם המצרים בהצעותיהם לא עומדים על עניין הפלשתינאים, גם חוסיין הצליח להכריע את הפת"ח צבאית, והארגונים מופיעים לא מאוחדים ולא עם תכנית, וגם התכנית שארבע האימפריות ישכינו שלום במזרח-התיכון היא לסלידת נפשם של אנשי השמאל. אלו הן עובדות שלא כל כך תלויות בנו.

וגם האישים עצמם מרגישים יותר משוחררים לפעול מאי פעם. ראיתי זאת בארוחת צהרים אחת בבית השגריר. וילי בראנדט אמר פעם על המשטר של דה-גול שמישהו רצה פעם לכתוב דיסרטציה על הקונסטיטוציה החמישית, וקיבל תשובה שווהי הקונסטיטוציה הקצרה ביות בעולם, מורכבת משני סעיפים: (1) "הגנרל תמיד צודק"; (2) במקרה שהוא טועה - נא ראה סעיף א'. אסור היה בכלל לערער. היום זה לא כך.

במה אני רואה את השינוי הזה באופן מעשי? ראשית כל - קצת בתחום המעשי, גם מה שלמדתי פה ולמדתי שם.

(לפני כן רשמה א.ב. מכאן ואילך י.מ.)

דבר שני: יש איזה ניואנס גם בדברי פומפידו וגם בדברי שומאן. שומאן כנראה מעדיף יותר נוכחות וערבות של ארבע המעצמות. בכל זאת פומפידו דיבר על שלום ישיר בינינו לבינם. וגם בנאום האחרון, אף על פי שתבע נסיגה מכל השנאים, לא שם דגש, לא על ערבות ולא על ארבע המעצמות. זה היה כאשר סיכם את כל העמדה.

והדבר שהיהים אותי ביותר: בין היתר היו לי שיחות עם שני אישים, אחד חבר הממשלה ואחד תעשיין, בעל עמדה חשובה ביותר בכלכלה הצרפתית, שהוא נחשב לידידו הטוב של פומפידו. בארוחת צהרים חשובה הכה אותי בתדהמה: רבותי! אני מקווה שלא תיסוגו מהסואץ. את זאת אמר שר ואת זאת אמר ידידו של פומפידו. שאלתי: מה עמדותיכם? אמרו: אנחנו מסכנים, חייבים לשאת בעמדות אלה. אבל אם אתם שואלים מה אנחנו רוצים באמת, הרי זה ששעארו בסואץ עצמו.

אני שואל בקול רם: מה האסון שבדבר? מדוע אין אנחנו צריכים לעורר את הסימנים האלה במחנה האוהד לנו?

שר החוץ א. אבן:

לעורר את המהלכים כן. אני רק נגד התבטאות על שיפור יחסים כאשר היחסים לא נשתפרו.

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

יש שיפור האקלים, ואני חושב שצריך להגיד את זאת. הרכה אנשים קוראים על כך בצרפת. יש גם כאן פסיכולוגיה הדדית.

שר העבודה י. אלמוגי:

האם אין סכנה שזה יעורר תגובה?

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

איזו תגובה זה יעורר? העתונות והטלוויזיה ערוה לדברים האלה ורצות אחריהם. מה נפסיד מזה? להיפך. לפי דעתי יש לנו כל הענין בעולם לעודד אלה התומכים בנו, לתת להם הרגשה שהם אינם לבדם, לתת להם הרגשה שאנו מעריכים את זה. איני רואה שום סיבה מדוע לא ללכת בכיוון זה. עם פומפידו צריכים להתווכח. לא היה מזיק להתווכח אתו גם בארבע עיניים. אולי תעשה זאת ראש הממשלה, אולי יעשה זאת שר החוץ. מי שצריך להפגש אתו, יפגש אתו. איני חושב שהוא היום אטום לחלוטין לעניננו. חשינוי חל אצלו מסיבות צרפתיות ולא ישראליות.

זה מה שרציתי להעיר בענין צרפת. ואני חושב

שיהיה נכון לשים לב לכך.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני עוד מבינה שמישהו יושב בצרפת או בא מצרפת ואומר שהאווירה בצרפת, ובין האנשים שיש להם ערך בצבור, היא נוחה יותר לישראל משהייתה. יפה. אבל כאשר השגריר מכריז לא פעם: היחסים בין ישראל וצרפת השתפרו או משתפרים, כאשר מישו קורא זאת בעיתון, איש אינו חושב שמישהו במפלגה הגוליסטית נוח יותר לישראל, אלא כל קורא בר-דעת חושב היחסים בין הממשלות נשתפרו, ובין הממשלות אין זה ככה.

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

דיברתי על שיפור האוירה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אי אפשר להגיד שנציג צרפת בין נציגי ארבע המעצמות אינו ממלא את הוראות ממשלתו. לא חשוב לי עכשיו מי היא כיום הממשלה כלפיו, אם מייצג אותה שומאן או פומפידו. אבל עובדה היא שהופעתו גרועה. אי אפשר להגיד ששר החוץ במועצת השוק האירופי אינו מייצג את ממשלת צרפת. הוא מייצג את ממשלת צרפת, בין אם אוהבים אותו או לא. כאשר הוא מדבר במועצת השוק, מדברת מגרוננו צרפת. ועמדתו עם רחוקה מלבטא שיפור ביחסים. כאשר אומרים שהיחסים בין ישראל ובין צרפת משתפרים, יש לזכור שאף אחד מאתנו לא חשב שכל צרפתי שונא אותנו. במשך הזה מתקבלים כל חודש מאות מכתבים מכל מיני פינות בצרפת, ובאותם המכתבים מגדפים את פומפידו ואת ממשלתו ומכריזים על אהבתם לישראל.

סגן ראש הממשלה רשר החינוך והתרבות י. אלון:

לאו-דווקא מיהודים?

ראש הממשלה ג. מאיר:

איזה יהודים? מכל מיני מקומות נדחים, מגויים גמורים. אף פעם לא חשבנו שכל צרפתי שונא אותנו. אבל לנו יש עניין עם הממשלה. ברור שזה טוב שהציבוריות הצרפתית היא טובה כלפינו, אבל צריכים לדייק כמה שאומרים. אם אומרים שהאוירה בציבוריות הצרפתית טובה, זה בסדר. אבל אם אומרים שהיחסים בין ישראל ובין צרפת משתפרים, הרי כל איש היודע לקרוא עתון מפרש זאת רק מצד אחד בלבד, שהיחסים בין ממשלת צרפת ובין ממשלת ישראל משתפרים. כמה משתפרים? האם הם משתפרים בזה שמה שלא נתנו לנו קודם, נותנים לנו עכשיו? או על מה שקודם אמרו "לא", אומרים עכשיו "אולי"? רק ככה אפשר לפרש שיפור ביחסים ורק על זה מדובר.

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

עוד מעטו על המהלכים האחרונים. אני סבור שהמהלכים האחרונים של ישראל היו מוצלחים. אני רוצה להגיש לשלמה הלל, שהחזית העיקרית שלנו אינה ביחסים עם העם שלנו, אלא ביחסים עם האמריקאים, המצרים והרוסים. אי אפשר ליצור כל יום אוירה שלכולם יהיה חם. לא זו הבעיה. אבל אם לסמן באיזה שהוא מקום את הקרע בינינו ובין המצרים, הרי המרחק הוא עצום ונתגלה בכל חומרתו. אף אחד איננו בטוח במה שיתרחש, וודאי לא אני, אבל לפי הערכתי, אנחנו עומדים בפני מלחמה חלקית או בפני חידוש מלחמת ההתשה או בפני הסדר חלקי.

גם כאן אני רוצה לחזור על מה שאמר חשור קול. ראיתי ב"נובל אובזרבטור" וגם שזעתי ממקורות אחרים, שהתכנית הזאת של דילול הכוחות ליד תעלת סואץ יש לה הר רציני במצרים. מבלי להחליט לבטל את כל המשא ומתן מסביב לשיחות יארינג ואת כל הדיאלוג שישנו, אני רוצה לשאול: האם יש מקום לדיבורים כאלה, שכאילו מצרים מסויימים המקורבים לחוגי השלטון התחילו לדבר על התכנית הזאת של דילול הכוחות משני עברי התעלה?

שר העבודה י. אלמוגי:

רק לפני יומיים הפך הייכל את כל התכנית ללעג.

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

אמנם הייכל הפך אותה ללעג, אבל שזעתי שבתוך ההיכל הזה יש כל מיני פרודורים וכל מיני מסדרונות, ואיני יודע אם דווקא הייכל מבטא את כל העמדות הרשמיות. הרבה זמן לא נותר, נתמך שבוע, נתמך שבועיים, חודש, חודשיים, והבעיה היא לא רק על דעת הקהל העולמית, אלא אפילו על דעת הקהל הפנימית, והבעיה העיקרית היא: האם זה הולך לחידוש המלחמה או להמשך המצב

הנוכחי, הטוב ביותר שיכולנו להשיג אותו.

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה פ. ספיר:

השאלה: כמה זמן נוכל להמשיך?

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

SHORT OF PEACE

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

זאת אני שואל. בד בבד עם המשא ומתן עם יארינג, שאני מחייב אותו ובכל מקום שישדאל מדברת ויכולה לדבר כפי שהיא מדברת, צריך לראות גם מהלך מקביל. אני רוצה להיות בטוח שהמהלך המקביל נבדק עד הסוף באופן שיטתי.

ראש הממשלה ג. מאיר:

כל מחשבה שישנה, ויהא בה רק חוט השערה, נבדקה. אם המצרים ירצו לדבר אתנו על איזה שהוא דבר, זה לא יהיה דרך "נובל או בזרבטר"

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

גם לא דרך נחום גולדמן.

ראש הממשלה ג. מאיר:

זה יהיה בדרך אחרת. הם יודעים איך למסור לנו דברים. יש ידידים משותפים, ולא פעם מסרתי שדר - אולי ניפגש? אולי מישו ייפגש? שלחתי כדברים האלה לנאצר ושלחתי כדברים האלה לסאדאט, ולעת עתה לא הצלחנו. אבל אם הם ירצו לומר לנו משהו, אם יש להם משהו להגיד לנו, הם יודעים את כל הדרכים שדרכן אפשר לדבר אתנו. אין אני יודעת מקרה שאיזה מצרי רצה לדבר אתנו. אני כן יודעת, כי כאשר לפני חצי שנה בערך בא איזה מצרי ולחש למישו על האוון, וזה לחש למישו אחר על האוון, והוא אמר לנו, אמרנו מיד: אדרכה. אולם בזה העניין נגמר.

השר לקליטת העליה נ. פלד:

נדמה לי שאין חלוקי דעות ליד השולחן הזה לגבי ניתוח התעודות האלה - התעודה המצרית והתעודה הירדנית, כפי שנוסחו וכפי שהוגשו באמצעות יארינג למועצת הבטחון. וודאי שהתעודות האלה אינן מספקות אותנו, אבל כפי שבצדק אמר שר החוץ: הן יכולו להיות גרועות יותר.

השר י. גלילי:

בקושי לעשות מאמץ שהן תהיינה גרועות יותר.

שר החקלאות ושר הפיתוח ח. גבתי:

ברוסית אומרים: יכול להיות גרוע יותר, אבל

לפעמים רחוקות מאוד.

השר לקליטת העליה נ. פלד:

הן יכולו להיות מנוסחות בצורה שהיתה סותרת את הגולל על המשכת שיחות יארינג. הם בחרו בנוסח, שאפשר להשגיל דרכו איזה חוט של המשך המשא ומתן, אם אפשר לקרוא למה שמתקיים עכשיו "משא ומתן". בעצם אין זה משא

ומתן.

שר הפנים י. בורג:

האם זה חל גם על המסמך הירדני?

השר לקליטת העליה נ. פלד:

אין להתעלם מכך שהגשת האגרות האלה קשורה מבחינת ההתבטאויות המצריות בנסיגה מסויימת בעמדתם בנושא של חידוש המלחמה ב-5 בפברואר, אם כי איני בטוח מה יהיה באמת ב-5 בפברואר. אבל אם נניח שבאיוזה שהוא זמן הלך סאדאת ממקום למקום והכריז, שאם לא יהיה לוח-נסיגה ישראלי עד ה-5 בפברואר תתחדש המלחמה, הרי היום אין המצרים אומרים את הדבר הזה. שוב אני אומר זאת בכל הזהירות.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני זוקפת זאת לזכותו של פודגורני.

השר לקליטת העליה נ. פלד:

יתכן. איני בטוח מה הם באמת יעשו ב-5 בפברואר או בסביבות ה-5 בפברואר. אבל מבחינת ההתבטאויות יש אצלם איזה שהוא תהליך של ירידה מאותו המגדל שהם עלו עליו. אני אומר ללא כל אשליות: המהלכים שלנו - וכך אני מבין את המהלכים של צה"ל - מכוונים להוציא מן הסיטואציה הזאת את התוצאות הטובות ביותר שישראל יכולה להוציא אותן. ומה הן? א) אם אפשר, להביא לידי מצב שהפסקת האש לא תופר ב-5 בפברואר, ב) שיהיו שלבים נוספים בשיחות יארינג, מבלי שתהיינה לנו אשליות שהשיחות האלה יכולות באמת להביא לשלום או אפילו לידי איזה שהוא הסדר שהוא פחות משלום. מבחינה זו, איני חושב שיש לנו דווקא עניין לסתום את

הגולל ולומר: הנטיות המצריות הן כאלה שחם ונשלם.

שד המטטרה ש. הלל:

לא חם ולא נשלם. איש לא אמר ככה.

השר לקליטת העליה נ. פלד:

קראתי את ההתבטאויות של ראש הממשלה, שהיא בכל האכזריות ניתזה את משמעותן האמיתית של התשובות והיא גם אומרת - וזה בא גם לידי ביטוי בהצעות שראש הממשלה הציעה היום שיש להמשיך במהלך הזה כדי למצות אותו, אם כי ללא אשליות מרובות. מבחינה זו, אני תומך במהלכים האלה שהוצעו כאן.

בסקירתו בישיבה הקודמת אמר שד החוץ שישראל צריכה להתמודד עכשיו עם שתי בעיות: בעיה אחת זוהי הצעת הערבויות וכוח השיטור הבינלאומי שהוצג על ידי המצרים בצורה כזאת, שהיא יכולה לתפוס את תשומת ליבם ואפילו את הסכמתם של גורמים בינלאומיים, על יסוד ההנחה הזאת שהנה שני הצדדים אינם מאמינים אחד לשני, אולי יבואו גורמים חיצוניים והם יתנו את הערבויות הדרושות. וכאן ברור שהמהלך שלנו הוא להסביר ולומר שאינן יכולות להיות ערבויות למשהו שאיננו שלום שהושג בין הצדדים. ולכן, העמדה נושא הערבויות, בשלב זה, אינה באה לסייע להשגת השלום, אלא באה לעזור להתחמק מהנושא של המשא ומתן ומהנושא של השלום.

ועוד אמר אז שד החוץ שדבר שני שישראל צריכה להתמודד אתו הוא עם העמדה המצרית, שבעצם אין שום מקום למשא ומתן טריטוריאלי על גבולות בטוחים ומוכרים, כי הרי הם טוענים שהדבר הזה קיים אלה הם הגבולות של ה-4 ביוני.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

אף שעל.

השר לקליטת העליה נ. פלד:

לפי זה אין מה לדבר. ואז אמר שר החוץ שעלינו להוכיח לגורמים חשונים ולשכנע אותם, שצריך לבוא שלב של דיון על גבולות בטוחים ומוכרים, שמוכרח להיות משא ומתן על הנושא הזה, כי הנושא הזה איננו נתון מאליו. איני רואה בכלל את האקטואליות של הנקודה הזאת. מה יכול יארינג לבוא עכשיו ולומר? תציעו מפה? למה להציע מפה, כאשר הצד השני אינו רואה את הנושא הזה ענין למשא ומתן? הוא בכלל איננו מוכן למשא ומתן אלא אומר IMPLEMENTATIONS לוח-זמנים.

שר המטערה ש. הלל:

חוזרים ומשמיעים באוזנינו את השאלה: מה

בכוונותיה של ישראל?

ראש הממשלה ג. מאיר:

אבל את זאת אומרים לנו זה שלוש שנים וחצי. רק תמיר אומר שאנחנו נסוגים. איני רואה את זאת.

השר לקליטת העליה נ. פלד:

דווקא סדר הנושאים שהוצג ושהלכנו בו הוכיח את עצמו, והמצרים נמנעים מלהתייחס לתעורה שלנו. בעצם עכשיו, בחשבה המועצת נימנע מלהתייחס לשלוש הנקודות הראשונות שהם מעוררים אותן מתוך דבקות בחשקפה הזאת

שאנחנו רוצים קודם כל לקבל את התשובה לשאלה, האם הם מוכנים לעשות שלום אתנו. ברגע שהנושא הזה יובהר, יבוא תורן של הבעיות השונות.

ראש הממשלה ג. מאיר:

בעית הפליטים.

השר לקליטת העליה נ. פלד:

אני מעריך שהמצרים עוד ינסו לנצל את הימים שנשארו עד ה-5 בפברואר כדי לקבל תמורה על אי-חידוש המלחמה או על הארכת הפסקת האש. יכול להיות שבכלל לא תהיה הארכת הפסקת-האש, אבל עובדתית יהיה אי-חידוש האש. הם ירצו לקבל איזו שהיא תמורה בעד זה. כך אני מעריך את המשחק הפוליטי שלהם עכשיו. ואז לא מן הנמנע הוא שהם בכל זאת יביאו את הנושא הזה למועצת הבטחון, כדי לקבל במועצת הבטחון את החמורה שהם מבקשים לקבל בעד אי-חידוש הלוחמה.

שר התיירות מ. קול:

פניה לצרדים.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

מי יכול לתת תשובה לכל השאלות האלה?

השר לקליטת העליה נ. פלד:

האם במגעים שלנו עם ארצות הברית זהו אחד הנושאים? האם נמשכות ההבהרות של חשאלה מה תהיה תגובת ארצות הברית במידה שהנושא יעלה במועצת הבטחון? בזמן המשא ומתן, לפני שובנו לשיחות יארינג, ניתנו הבהרות מסויימות ונשארו גם כמה דברים בלתי ברורים. נדמה לי כי זהו עמסיו אחד הנושאים החשובים ביותר לדיון בינינו ובין ארצות הברית. במידה ואנחנו נדע ובמידה והערכים יידעו שאין להם סיכויים להצליח במהלך הזה של מועצת הבטחון, בגלל עמדתה של ארצות הברית, קיים גם הסיכוי שהנושא זה לא יעלה במועצת הבטחון ושיחות יארינג, בצורה זו או אחרת, יימשכו.

אני חושב שהמדיניות שלנו מוכרחה להיות מאוד סבלנית. לנו אין מה להפסיד מהמשך השיחות ומהארכתן. וודאי וודאי שאין לנו מה להפסיד אם עמדתנו בשיחות האלה תתקבל על ידי דעת הקהל הבינלאומית כעמדה גמישה וכעמדה סבלנית. ואותו היתרון שהשגנו בשלב ההתחלתי של השיחות, וודאי וודאי שלא כדאי לנו להפסיד על ידי כך שנמסר ונכריז שהמהלך כבר מיצה את עצמו או עומד למצות את עצמו.

שר הפנים י. בורג:

נדמה לי שצדקו ראש הממשלה ושר החוץ בתחילת הדיון, שיהיו עוד מספר ימים בשלב-ביניים מסוג זה שאין בהם לחדש יוזמה ואין לחדש אינטרפרטציות. וזוהי עוד איזו ניואנסה. כך אני רואה את המצב אף על פי שאני גורע מערכן של ההערות שהושמעו. יכול להיות ששלמה הלל כבר רואה אידיליה, כאילו הכל מתנהל על מי מנוחות ומפחד שמזה יכולה לצאת מלכודת. זה בהחלט אפשרי.

שר המשטרה ש. הלל:

רק על האידיליה איני חותם.

ראש הממשלה ג. מאיר:

מלכודת אינה גורמת לשום נזק, אם אין נכנסים לתוכה. תהיה היא מונחת באיזה מקום.

שר הפנים י. בורג:

בשעה שערים לכך. כרגע ישנן עיניים פקוחות ואזניים פתוחות ולפעמים גם פה סגור. זה לא יזיק. אני חושב כי בזה צדק פלד. עשיתי לו קריאת ביניים ביחס למשהו אחר. לפי דעתי, ינסו המצרים עוד לפני ה-5 בפברואר לסחוט משהו, או אצלנו או באופן בינלאומי. אבל אני חושב שהזמן כבר יותר מדי קצר, אם אתה לוקח במדויק את ה-5 בפברואר. אפילו אם יארינג ימהר, אין בכוחה של הבמה הבינלאומית לעשות עוד מעשה-סחיטה.

אני רוצה להעיר הערה ולשאול שאלה. אני חושב שהמכתב של ירדן הוא למעשה מעין צחוק. וזה לא מפני שהוא מלך אביון, אלא מפני שהוא במילים די מפורשות משרטט את העיניים שלו באופן כל כך בולט, כאילו מעולם לא קרתה מלחמה וכאילו מעולם לא היתה שם מלחמת אזרחים בתוך המלחמה הזאת. אני רואה את הדוקומנט הירדני באור הרבה יותר שלילי מאשר את הדוקומנט המצרי. זה עומד ביחס הפוך לעמדת הכוח הירדנית בהשוואה לעמדת הכוח המצרית. זה מוזר בעיני. מוכרחים באמת לראות בעיניים אופטימיסטיות ביותר כדי למצוא שם עוד איזה מקום, כדי לבנות עליו ראש גשר כל שהוא. זוהי הערכתי.

היות ואני מניח שבימים הקרובים או בשבועות נקודת הכובד תהיה במערכת הפוליטיקה בעולם ובין הגדולים, ולא דווקא על יד החעלה - כך אני מקווה, ולזה אני גם מתפלל - רוצה אני לשאול את שר החוץ: וודאי יצביעו. פעם זה הולך למועצת הבטחון ופעם זה הולך לעצרת, ויש כל הנתונים לכך. שר החוץ, הבטחת לנו להביא סקירה בנוגע לאפריקה ולאסיה. אותן הידים הצבעוניות המעטות שנשארו לפליטה, מה איתן? יכול להיות ששוב יחליטו דברים שודאי לא ינעמו

לנו.

שד החוץ א. אבן:

בתיקי הממשלה ישנה סקירה אחת על העצרת וישנה

סקירה ביחס לאפריקה.

שד הפנים י. בורג:

אני מקבל זאת באהבה.

סגן ראש הממשלה ושד החינוך והתרבות י. אלוץ:

המסקנה היא שאין קוראים את התיק.

שד העבודה י. אלמוגי:

ביום שישי והיום התחילו להתפרסם על ידי כל סוכניות הידיעות ועל ידי הרבה עתונים שישדאל מוכנה לסגת מ-96% של השטחים, מה המקור לכך?

שד החוץ א. אבן:

צ'פר פינצי מ"דיילי אקספרס".

שד העבודה י. אלמוגי:

מי מעוניין בזה?

ראש הממשלה ג. מאיר:

הערכים.

שר החוץ א. אבן:

הוא מדבר על נסיגה חלקית מהתעלה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני רוצה לומר להלל: קודם כל, לא הופתעתי לא לטובה ולא לרעה. יותר מזה, לא קיוויתי מהם. אני חושבת שזה מצויין, וגם לא הופתעתי. לא עלה על דעתי שהם יענו באיזה דבר שיש בזה הגיון, שזה יכול לקדם את ענין השלום, אפילו בחלק האלף של סנטימטר.

יחד עם זה, לגבי ידידי, שלא היה לי אפילו שמץ של אופטימיות, בדיוק אותם הנימוקים שהיו טובים כאשר החלטנו ללכת לשיחות יארינג, אותם הנימוקים כוחם יפה עכשיו, אם מצרנו לא נעשה איזה מעשה שטות שיוכלו להגיד שהנה אנחנו טרפדנו את שיחות יארינג. אף פעם איני מבינה מה הפחד מעצמנו. שלוש וחצי שנים עמדנו עד שהוצאנו מפינו את המלים שאנחנו מוכנים לסגת לגבולות בטוחים ומוכרים ומוסכמים. זה נחקבל בעולם כאילו זה איזה דבר מסיני. זה באמת מסיני. עד שהם משיגים איזו "מלה טובה" מפינו, כל העולם מביט ומקשיב. מה אנחנו כל כך מפחדים מעצמנו? אנחנו מפחדים שהם יגידו "גבולות"? יארינג כבר אמר זאת. בעובדה, אף אחד מאתנו לא התעלף, לא תקוע שם ולא אנחנו פה. שום דבר לא קרה. הוא אמר - הוא אמר. הוא ישב אתנו חמש פעמים, אולי יותר מחמש פעמים וחזר על אותו הדבר: אולי בכל זאת תגידו איזה דבר, נסיגה בקשר למצרים? אמרנו: לא. הוא לא התעלף ואנחנו לא התעלפנו. הוא ניסה. תפקידו לנסות ותפקידנו לא לאבד את כל טיפת

התכונה שיש לנו ולהגיד "לא", כאשר אנו צריכים להגיד "לא". הדבר הגרוע ביותר למעננו מה שאנחנו יכולים לעשות הוא אם אנחנו נטרפד את זה.

למה הלכנו לשיחות? רצו שגלך לשיחות. הלכנו לשיחות ואמרנו ששם ננהל את המאבק. כלפי האמריקאים זה מצויין. עכשיו אנחנו יכולים לדרוש מה שנחוץ לנו. ואני יודעת שלפני שבוע הם החליטו החלטה שאנשי הבטחון רואים זאת כהחלטה מאוד חשובה. לולא הלכנו לשיחות, היה קשה יותר לדבר עם האמריקאים בענינים אלה.

שד האוצר ושד המסחר והתעשייה פ. ספיר:

מישהו אמר לי שזה יותר מהחלטה חשובה, זוהי אולי

החלטה היסטורית.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אם אנחנו יכולים לרגע להפוך לועדת שרים לעניני בטחון אומר: אנחנו ביקשנו ידע וכל מיני דברים. אני מתארת לי שלא בקשנו ידע איך בונים אזבסטון. בקשנו ידע על דברים שונים, וכיחס ל-90% מדברים אלה אמרו "כן". והאנשים שלנו מאוד מעריכים את זה. יש ענין של ידע ושל הדרכה ושל תכניות ושל כל מה שאנו רוצים. אנחנו אמרנו שאנחנו צריכים להתחזק. אבל אין זה מספיק שאמרנו. עזר וייצמן עובר בנאום אחד את התעלה ומגיע לקהיר, משמיד כל מה שצריך להשמיד וחוזר הביתה בנצחון.

שד הדתות ז. ורהפטיג:

אבל שלא ישמיד את הפירמידות.

ראש הממשלה ג. מאיר:

עליו אי אפשר לסמוך. בנאום זה כאילו מצויין, אם כי יש לי הערכות על נאומים כאלה. אבל אנשים רציניים יותר ממנו - שר הבטחון והרמטכ"ל אינם אומרים זאת. איש מאתנו לא יגיד זאת. אנו אומרים: אם לעמוד, צריך משאו ביד וכמה שיהיה יותר ביד, זה טוב יותר. עכשיו קיימים אותם הנימוקים בדיוק, לא נחלש אף אחד מהם, ולא פחד אף אחד מן הקשיים שדאינו בפנינו על ידי אי-הליכה לשיחות, אף אחד מהם לא נעלם.

פלד אמר שהתשובות של הערבים יכלו להיות גרועות יותר. איני יודעת. אני רק מפחדת שיכלו להיות טובות יותר. מה היינו עושים, למשל, לוא חס וחלילה היו עונים: אנחנו מקבלים את תכנית רוג'רס. היה לנו אז מר מאוד. אבל הסתלקה מהם תבונתם. אין זו הפעם הראשונה שהסתלקה מהם תבונתם, ואני מקווה שאין זו בפעם האחרונה. הם העלו דבר שאיש בעולם אינו יכול להתייחס לזה ברצינות. כשראיתי את התשובה שלהם, אמרתי: יפה מאוד. אבל כמה זמן יהיו טפשים, איני יודעת. אבל לעת עתה זה ככה.

עכשיו אניד עוד איזה דבר להלל. יש סיבה מכרעת מדוע אנחנו צריכים להרוויח זמן. ככל שנצליח למשוך את העניין, טוב לנו. אי אפשר להגיד שרק זה לבד מספיק, אבל אין אלה נאומים בפומבי. מזלנו הוא שיש לנו עניין עם מדינה דימוקרטית שגם שם יש בחירות, ולא רק אצלנו יש בחירות, ואינו דומה אם זו שנה לפני הבחירות או שנתיים ושלוש שנים לפני הבחירות. שנה וחצי לפני הבחירות טובה יותר מאשר שלוש שנים לפני הבחירות, וחצי שנה טובה עוד יותר. למזלנו, ניכסון הוא רק בקדנציה הראשונה. בקדנציה השנייה אי אפשר יהיה לבנות עליו שום דבר.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

אנחנו צריכים חמיד נשיא לקדנציה אחת.

ראש הממשלה ג. מאיר:

לקדנציה הראשונה.

עוד לא החלטתי שאני רוצה כי מאסקי יהיה נשיא. אבל זה שהוא היה כאן והתחיל לדבר, אורבא. אבל חס ושלום שנעשה איזה דבר שכולם יוכלו להגיד עלינו: אמנם הלכתם לשיחות, אבל לא היתה לכם סבלנות וכבר פיצצתם את השיחות. אני יודעת שהלל לא אמר שנבוא ליארינג ונגיד לו, שלום עליך ואין לנו מה לדבר. אבל מה שאתה מציע, מוכרח להביא לידי כך. ומה שחשד ורהפטיג מציע הוא, אמנם להמשיך בשיחות, אבל לצאת במסע-הסברה שהערכים הם כאלה וכאלה וכאלה. זה לא נחוץ לי. האם אני יודעת?

מי אמר שהאווירה היא טובה? הנה, ביום ששי היה ראיון אתי ב"מעריב". שד החוץ דיבר ביומן השבוע ב"קול ישראל". נדמה לי שלא אמרנו כי המצרים עברו כבר את התעלה כדי לחתום אתנו חוזה שלום. לא נאמר כדבר הזה. אני מציעה שכזה יהיה סוף פסוק ונעבור לדיפלומטיה שקטה עם יארינג וננהל את המאבק שם.

אני מבקשת את השר קול לא לבוא לנו בתזכורות, שהנה עומד בפתח הצורך להחליט על גבולות. אם הערכים יגידו: אנחנו חותמים אתכם על חוזה שלום ועל כל הדברים הטובים, אבל ישנה בעיה הפליטים, פלשתינאים כן או פלשתינאים לא, יש פליטים או אין פליטים, איך פותרים את בעיה הפליטים? לי יש זמן לשעה חרשי שיחות עם יארינג מינימום עד שהשיחות תתפוצצנה. וזהו זמן שצטקלו זהב ממש.

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה פ. ספיר:

זמן נחוצ כי בשנת החדשים האלה אנחנו צריכים להתחיל לקבל סקיהוקים ופנטומים וגם כלי נשק אחרים. גם לזה נחוצ זמן.

ראש הממשלה ג. מאיר:

זה רק דרך אנב. כי בחמשת או בארבעת החדשים הקרובים נקבל עוד 48 מטוסים. זה כבר אצלנו לא כלום?

ועמשי לענין מועצת הבטחון. קודם כל, אל נרוץ אנחנו למועצת הבטחון. הם לא ביקשו את כינוס מועצת הבטחון. יש נוהל שמי שרואה במועצת הבטחון תכלית, אינו מתבייש ומבקש לכנס את מועצת הבטחון. יכול להיות שבשבוע הבא כן יבקשו את כינוסה של מועצת הבטחון. עמשי לא בקשו. הם הביעו דעה מה צריכה לדעת מועצת הבטחון לעשות, אבל הם לא בקשו שמועצת הבטחון תתאסף ותגיד את דברה. יכול להיות שזה מפני שהם רוצים לא לחדש את האש. דעת האמריקאים היא שהמצרים אינם רוצים לחדש את האש. אני מוכרחה להגיד שהם פחות עצבניים מאתנו. הם הניחו שהאש לא תחודש. איננו צריכים להגיד שהערבים הלכו למועצת הבטחון. הם שלחו מכתב למועצת הבטחון להפצה ולא בקשו את כינוסה של מועצת הבטחון. יש הבדל בין שני הדברים. על ידי מכתב אין מועצת הבטחון מחליטה שום דבר.

אשר לענין ערכות המעצמות וענין חידוש האש ואין אנו רואים את הענינים אם מועצת הבטחון תתכנס, ואין זה יכול להיות הכל יחד - כל זה נאמר כבר פעם ופעמיים וחמש פעמים ויוגד עוד עשרים פעם. ואני מציעה שנאמץ כל טיפת תבונה שיש לנו איך להמשיך. ואני מבקשת מכם לא לסגל לעצמנו את הפחדים שעליהם מדבר בגין ואת ענין המלכודת. זה כבר כמעט ששה חודשים שהם אינם בממשלה. איפה היא המלכודת? איפה היא מונחת? עובדה היא שעדיין לא דרכנו עליה ולא קרה עדיין שום דבר. בגין וודאי ינאם עוד נאומים רבים על מלכודת. אבל אל נושפע אנחנו על ידי זה.

חשד י. גלילי:

איני רוצה לשוב לויכוח, ביחוד כאשר מסתמנת הסכמה בממשלה הן לגבי המהלכים שהיו והן לגבי ההמשך. אני נטלתי את רשות הדיבור רק כדי להזכיר שישנה צפייה לשיבה הזאת. הצפייה הזאת היא טבעית וצודקת, והיא ישנה גם בחוץ לארץ וגם בארץ. ובנטיה שלנו להמשיך בדיפלומטיה השקטה, אין אנו צריכים להשאיר את הצפייה שלנו ואת דורשי טובתנו בתהייה מיותרת בקשר למה שהחלטנו. אני חושב, איפוא, שיוודע ברבים על ידי מזכיר הממשלה משהו מהשיבה הזאת. איני מנסה את הדבר, אבל אני מדבר על האלמנטים של הדבר: כי ראש הממשלה ושר החוץ מסרו על ההתפתחויות בקשר לשיחות יארינג, כי שר החוץ בדיווח שלו עמד על כך כי התשובות של מדינות ערב אינן מניחות את דעתה של ישראל ושיש בהן גם הימנעות מלחשיב לסעיפים העיקריים שנכללו בעיקרי השלום שהגשנו לשגריר יארינג ב-9 בינואר, כמו כן, הערבים נקטו דרכי פולמוס שאינם מסייעים לאפשרות של שיחות קונסטרוקטיביות; אף על פי כן, בדעתה של ממשלת ישראל להמשיך ולמצות באמצעות השגריר יארינג את אפשרויות ההדברות, והיא גם תמשיך להימנע מכל צעדי פרסומת שהם מזיקים למגמה הזאת, וראש הממשלה ושר החוץ הוסמכו לשגר את אגרת התשובה הישראלית.

שר החוץ א. אבן:

אני חושב כי מלת המפתח היא המלה שהשמיע חשד פלד: סבלנות. איני מסוגל לתכנן את המהלך הזה לטווח ארוך כל שהוא. איני חושב שאיש מאתנו יכול לעשות יותר מאשר לנסוע, כפי שנוסעים במכונית בערפל הלונדוני, נוסעים 10 מטר ונעצרים עד שהפנס יאיר עוד כברת דרך לפנינו. מה שהוצע היום, כוחו יפה לשלב המירי הבא. שהרי מה מגמתנו בכל המפעל הזה? יש לנו שתי מגמות בהליכתנו לשיחות: להאחז בכל שמץ של שלום אם להפתעתנו הוא יסתמן. אני חושב שאנו מעמידים במבחן הגון את האפשרות הזאת. כי זה די קודר בהערכת לגבי קיומו עכשיו. יש לנו מגמה אחרת: אם נגזר שמהלך השיחות יתפוצץ, מגמתנו היא שקולד הפיצוץ לא

יהיה תלוי בנו, מכל מקום לא רק בנו. אני חושב שהיעד השני ניתן בהחלט לחשנה. ראייה לכך שפעם, אמנם בנסיבות קלות יותר, השגנו אותו. מדוע שלוש שנים לא רצו הערבים למועצת הבטחון על רקע שליחות אירינג? כי התיק האירינגי לא היה כל כך שלילי לנו, לא היה בו מאזן חד-משמעי לשלילה. אלה הם שני היעדים שלנו. בדרך כלל, כל מהלך מכוון לשני היעדים: היעד האיסטרטגי, להעמיד במבחן את הרצון שלהם שלום, שגא זה קיים, ולפחות לבנות את התיק ככה, שאם לא יהיה יפה, יהיה לפחות סביר כאשר הענין יתפוצץ. ואני בהחלט מסכים שכל חודש שאנו מרוויחים יכול להיות חשוב.

מה אנחנו אומרים? פה היתה חוויה מעניינת. השד הלל חשש שגא לא חידדנו די את התגובה השלילית שלנו על המהלכים המצריים. אנשינו בווינגטון חושבים - וזו זכותם - שלא היינו צריכים בכלל לומר שום דבר ממשי, אלא רק לומר שדו-שיח פתוח. אני חושב שהם לא צדקו, כי גם במדינה זו יש עם והוא קורא את כל הידיעות והוא רשאי לשמוע שני דברים שהוא שמע: (א) שהסיבוב הראשון לא קירב את הצדדים, שהמרחק לא חוסל ולא צומצם. (ב) אבל שיש בהחלט מקום להמשיך בדו-שיח. אלה הם שני דברים פשוטים שנאמרו, ואיני סבור אפילו שיש צורך לחזור על כך כל הזמן. זהו שיקול דעתם של אלה הבקיאים בכל המיסמכים. היה משונה אילו מול ההמולה המצרית הזאת מלאנו לחלוטין פינו מים. אבל עלינו לומר לדעתי את המינימום היסודי.

מדוע לא פנו המצרים למועצת הבטחון? כאשר אין התיק נוח להם. הם עשו סיבוב בין חברי מועצת הבטחון - גם אנחנו עשינו סיבוב כזה, אנחנו עוסקים, נוסף לשיחות עם ארצות הברית, בריכוז המאמצים באותן תריסר המדינות שהן חברות במועצת הבטחון. לנו ברור שהמצרים קבלו מקלחת צונגין. אחרי הנייר שלנו, הנטייה הכללית היתה - דברו על הנייר הזה, מצו כל מה שמקופל בו. זוהי גם תשובה על מה ששאל חשר פלד. לנו יש רושם כי למצרים ברור שאין להם עוד תשעת הקולות להכנסת המלים שכיבד אותנו פומפידו בהן TOUTS LES TERRITOIRES. אילו היה להם מספיק קולות, היו הולכים ומכניסים את המלים הללו ומעמידים במבחן אפילו את ארצות הברית ואת ענין הויטו. לפי הידיעות שיש לנו, אין להם המספר הזה.

הבריטים אמרו שלא יתמכו בשום שינוי בטכסט הזה. הוא הדין לגבי איטליה, בלגיה ויפן.

על רקע זה אני רוצה לחזור לענין, האם עלינו לומר דווקא שהיחסים עם צרפת השתפרו. המדינאי היחידי שהודיע שאנחנו צריכים להחזיר את כל השטחים *Tous les Territoires* היה הנציג הצרפתי.

לגבי מועצת הבטחון, יבואו הנה במשך הזמן שרי החוץ של מדינות חברות מועצת הבטחון. יש לנו תאריכים לגבי שרי החוץ של בלגיה ואיטליה. ב-29 לחודש יקבע לנו שר החוץ של גרמניה - אמנס אין גרמניה חברה במועצת הבטחון, אבל היא בעלת השפעה בקרב הקהילה האירופית - מועד לבקור. דברתי עם צדוק על שיגור משלחות פרלמנטריות שלנו, אבל לא נוכל דווקא ללכת לאותן המדינות ששרי החוץ שלהן יבואו הנה.

אשר לשאלתו של אשר קול על הפעילות של כמה מדינות במסגרת השוק, הרי זה מבצע צרפתי טהור. בהתכנס השדים במינכן - נחוץ היה איזה דמיון היסטורי גדול כדי שיחכנסו שם - בקשו דווקא הצרפתים להושיב מומחים בעניני המזרח התיכון, שכל אחד מהם יכתוב על איזה נושא הקשור במזרח התיכון. הם חילקו נושאים לכתיבת חבורים, כמו שעושים עם תלמידים, בלי הגמול הנוסף של המחברות. אנחנו מנסים לפעול נגד זה. הנציג הגרמני אמר שאין הוא רוצה לנגוע בזאת, הנציג הכלגי דיבר על יישובם של הפליטים מחוץ לגבולות ישראל, החיבור המרכזי היה של הצרפתי. צרפת מנסחת חיבור על האזורים המפורזים, והכל מושתת על הגבולות של ה-4 ביוני.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אבל לא באותו המרחק משני הצדדים.

שר החוץ א. אבן :

יותר חדירת כוח האו"ם למצרים מאשר לישראל. איזה מומחה הולנדי חיבר חיבור לא כל כך טוב על שארס-א-שייח'. נבקש את לונץ לעשות לנו טובה ולגנוז את החיבור הזה. כל היוזמה היא צרפתית. רק צרפת מקיימת את היוזמה הזאת. הנציג האיטלקי שעליו הוטל לכתוב חיבור על נושא ירושלים והמקומות הקדושים, אמר שיראה את ירושלים ואת המקומות הקדושים, ועד לבקורו יקפיד את המהלכים.

זה מביא אותנו לענין צרפת. אני בהחלט בעד טיפוח כל האהדה הצבורית וכל מהלך ער שישנו בצבוריות הצרפתית לעניננו. שלחנו מברק לשגריר האם אוכל לראות את פומפידו ואם יוכל לסדר מסיבות שבהן תשתתף ראש הממשלה - מה טוב. אם אני אוכל לעשות עם מהלכים במשך שלושה ימים כמו שעשה דיאד, שלפניו נפתחו כל כלי התקשורת, מה טוב. האפליה היא גם במישור הדיפלומטי. אין פותחים לנו אפשרויות-מגע עד שפתחו בפני פומפידו ובימים ההם יכול היה לדון עם כל מיני חוגים.

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס :

האם ביקשנו ונתקלנו בסירוב?

שר החוץ א. אבן :

כאשר נסעתי בפברואר 1970 לחמש בירות באירופה אמרו שעקב מאורע שרבורג אי אפשר להפגש. אבל אנחנו מקיימים את הנכונות הזאת כל הזמן. המצב איננו שאנחנו מחרימים את מישו. הערעור שלי היה רק על התכונה לדבר כך שיש שיפור ביחסים.

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה פ. ספיר:

האם איננו רוצים באהדה צרפתית? האם יש משהו

שמחונגד לזה עכשיו?

שר החוץ א. אבן:

האם נכון להודיע על מצב משתפר עכשיו ביחסים? אחרי הודעת השגריר הודעתי מה שהודעתי, ואיש משרד החוץ מר אבנר כתב לו דברים חשובים ואני סומך ידי עליהם. הוא מציע שיפסיק לדבר על שינוי כוללני של היחסים, כי לאור העובדות מעמיד הוא את כולנו בדבור לא רציני בפני הקהל הישראלי. אין פרושו לומר שהיחסים רעים יותר. מכל מקום, לא מובן מה גרועה כלוחמה המדינית אם כך נעמיד את הענינים ואם ניתן להם היתר לחזור על עמדתם. יתכן ולא נצליח לשנות את מדיניותה של צרפת, מכל מקום, לא על ידי נועם מוגזם כזה נשיג את הדבר, כי המאבק נגד הנסיגה הטוטאלית צריך להתנהל יותר לעומק ולפירוש העמדה הערבית האמיתית.

לכן ניסוח מוזר הוא שהיינו חותמים על כל מלה של פומפידו פרט למלה "כל". שהרי אם נשנה את המדיניות שם, לא נשנה אותה רק על ידי אוירה טובה. אגב, מעולם לא היתה בצרפת אוירה כל כך נוחה לישראל כמו במאי 1967. היינו מוקפים אהדה צבורית סוערת עד שבא אדם אל "קודש הקודשים" וקיבל מקלחת צוננין שלא עמדה בשום יחס למדרגת החום של האהדה הצבורית. הנסיבות הן חשובות, בתנאי שלא נהיה מסנוורים מהן. צריך לבנות את הערעור על המדיניות הצרפתית, גם בתוך צרפת וגם בתוך אירופה, כי אלה הם שני הדברים שישפיעו. כיצד נוכל לעמוד מול גרמניה שאמרה במינכן, אם רוצים מדיניות אירופאית, היא אינה יכולה להיות אלא מדיניות צרפתית? מה יחשוב אותו שר אם ילמד שאנחנו חושבים כי המדיניות הצרפתית היא בסדר או כמעט בסדר? מה נאמר לאיטלקים שהצביעו חמש פעמים באו"ם, וכל הצבעה שלהם היתה חיובית לנו יותר מאשר הצבעת צרפת. אמנם לא כל הצבעה איטלקית סיפקה אותנו במאה אחוז. אבל כל אחת מההצבעות האיטלקיות, למרות

בקיאותה הים-תיכונית של איטליה, היתה פרו-ישראלית יותר מקודמתה, לפעמים על ידי הצבעה אתנו ולפעמים על ידי אי-הצבעה עם צרפת. אם אנו מערערים גם בתוך צרפת וגם באירופה, חשוב שהערעור יהיה נוקב ולא יהיה מתוסל. הנה, הדוגמאות אשר הבאנו לפעילות צרפתית מאוד נמרצת נגדנו.

לגבי שאלתו של השר אלמוגי על מה שהיה כתוב ב"דיילי אקספרס", הכתב עשה איזה צירוף של אותה הצעה, המיוחסת, לא בצדק, לשר הבטחון. על נסיגה מהתעלה יחד עם התורה בעל פה של המערך והוא הגיע לידי מסקנות כפי שהגיע. אבל הוא איננו האלוף הגדול של המזעזה המדינית באנגליה.

הערה אחרונה לגבי החשש שהביעו השרים הלל וורהפטיג לגבי המהלך בעתיד הקרוב. אני בהחלט סבור שאולי נעמוד פעם במשבר על ענין הגבולות. אין אנחנו עומדים במשבר הזה עכשיו. לא היתה שיחה אחת עם יארינג מאז ראשית שליחותו ב-1967 שבה הוא לא ביקש מאתנו הבהרות מפורשות. יכולנו להחליץ מזה על ידי כך שלא קבלנו תשובה מפורטת ממצרים על המסגרת הכללית המדינית, לאמר שלום או אי קיום שלום. לא אמרנו ליארינג שלעולם ולעולמי עד לא נאמר את דעתנו על ענין הגבולות. בתוך העיקרים שהגשנו יש סעיף על גבולות בטוחים, מסוכמים וכו', אבל לא אמרנו אז שזהו חוק כל יעבור שלעולם בשום תנאים לא נאמר יותר. אמרנו: הנסיבות הקיימות אינן מצדיקות את ההגדרה הזאת.

ופה, לפחות זמן קצר יש לנו מוצא. הוא עצמו נותן לנו פתח, שהרי הוא הכין נייר השוואתי שבו הוא מעמיד את עמדותיה של מצרים מול עמדות ישראל באותו סעיף. ויש אצלו כמה סעיפים כאלה, שבהם הוא מצטט את עמדת ישראל על כל הפרטים, על התביעה לביטול חרם ובלוקדה ימית, לאי השתתפות בבריתות עוינות וכו'. והוא מעיר שיש פה פתח לבקש הבהרות על נקודות שונות שאינן מפורשות די. אצטט מספר פסוקים מהנייר ההשוואתי שלו:

"TERMINATION OF ALL CLAIMS AND STATES OF BELLIGERENCY. THE UNITED ARAB REPUBLIC HAS NOT COMMENTED, APART FROM THE QUESTION OF PASSAGE THROUGH WATERWAYS ON THE SPECIFIC TOPIC RAISED BY ISRAEL IN THIS CONNECTION.... RESPECT FOR ACKNOWLEDGMENT OF THE RIGHT OF EVERY STATE IN THE AREA TO LIVE IN PEACE WITHIN SECURE AND RECOGNIZED BOUNDARIES FREE FROM THREAT OF ACTS OF FORCE... ISRAEL BELIEVES THAT PEACE MUST BE EXPRESSED IN A BINDING TREATY. THE UNITED ARAB REPUBLIC DOES NOT COMMENT ON THIS POINT."

הוא פותח לנו אולי פתח על ידי משאלה חסודה, אולי על ידי רצון לעבור את התאריך הזה. כשאנחנו אומרים שאין שום הסכם, הוא אומר, שזה לא כל כך נורא. יש פה שלושה דברים, אולי יש פה גרעין של הסכמה.

ההצעה הנוהלית הטאקטית שלנו עכשיו היא רצון ללכת בכיוון זה ולהעמיד אותם במבחן, אם יש או אין הסכם עקרוני לפחות על שלוש הנקודות הללו.

אשר להצעתו של השר גלילי, אולי נצטרך פעם לנסות ליצור אוירה שלא כל פעם כשיש דיווח בממשלה, יהיה איזה מעמד של צפיה עולמית.

השר י. גלילי:

אבל לא בפעם הזאת.

השר לקליטת העליה נ. פלד:

לא נתחיל מהיום הזה.

שר החוץ א. אבן :

הואיל ואמרנו את דברנו על זה שהחשובות המצריות והירדניות אינן מספקות וכו', ישנה בעיה אם עלינו שוב לחזור על זה או אם לא די לומר דבר נזהלי שהיה דיווח והיה דיון, ועל סמך הדיון בכוחם של ראש הממשלה ושר החוץ להדריך ולהנחות את נציגינו במהלך המדיני, מבלי להכנס משולחן הממשלה לעצם הענין - אבל בהחלט על מנת להרויח את השבוע ולתת רושם שיש דבר בפנינו שנבהיר. איני רוצה להתחייב שזהיה זו אגרת או שייאמרו הדברים בעל פה או ב- AID MEMOIRE. איני חושב שכל הדברים הללו מתבקשים בתור הגדרה משיכה זו.

שר התיירות מ. קול :

האם היתה התערבות נגד שינוי האוירה בשטחים?

שר החוץ א. אבן :

לא. עכשיו ידוע להם באופן מוסמך בסטייט דפרטמנט כי ההדלפה של פינצ'י באה מהחוגים הפלשתינאיים. הם העבירו את הידיעה למצרים. המצרים חשבו שאנחנו "בחרנו" בז'ורנל "ז'אן אפריק".

שר התיירות מ. קול :

מה ביחס לעמדת ארגוני המחבלים לשיחות? האם יש איזה שינוי אצלם? מה היה השבוע מסכים לזה?

שר החוץ א. אבן :

הם רוצים להכנס לענין על מנת לעקוב בחשדנות אחרי המצרים ואחרי חוסיין ואם אפשר לחבל בשיחות. מה אמר ערפאת ב"אל אהרם"? שלב ראשון הוא נסיגה מוחלטת של ישראל, אבל בלי לשלם מחיר שיפגע בזכותו של העם הפלשתינאי, כלומר הוא אומר לסאדאת ולחוסיין: אל תקנו את הנסיגה המוחלטת במחיר של ויתור על זה שתכירו כמה שישאר מישראל, להוכיח כי אין שינוי אידיאולוגי כל שהוא.

(לפני כן רשם י.מ. מכאן רשמה א.ב.)

שר הדתות ז. ורהפטיג:

שאלה לשר החוץ: כיוון שאתה אומר שתתייחס בחשובה לשלוש הנקודות האחרונות, שם יש איזה פתח - נדמה לי שמזכירים לומר משהו לשלילה גם על הסעיפים הראשונים, אם לא - הרי זה כאילו בענין הגבולות הם אומרים דברים מסויימים ואנחנו שותקים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

זה ברור.

שר החוץ א. אבן:

זה ברור, וגם נאמר מה שנאמר על ענין

ה-"AGGRESSION".

ראש הממשלה ג. מאיר:

זה ברור. איננו מנסחים כאן לא את התשובה ולא את

ההודעה שמזכיר הממשלה ימסור.

אני חושבת שכזה גמרנו.

הישיבה ננעלת